

UNIwersYTET
ZIELONOGÓRSKI

2009

KOLEKCJA ARTOTEKI GRAFIKI

ze zbiorów Biblioteki Sztuki Uniwersytetu Zielonogórskiego

M
Z
T
G
O
9

M
Z
T
O

WYSTAWA TOWARZYSZĄCA

MIĘDZYNARODOWEMU TRIENNALE GRAFIKI

KRAKÓW 2009

**KOLEKCJA
ARTOTEKI
GRAFIKI**

WYKAZ ARTYSTÓW:

Jan **Berdyszak**
 Marcin **Berdyszak**
 Andrzej **Bobrowski**
 Stanisław **Fijałkowski**
 Dariusz **Gajewski**
 Jerzy **Grabowski**
 Izabella **Gustowska**
 Toine **Horvers**
 Jozef **Jankovič**
 Janina **Kraupe**
 Zbigniew **Lutomski**
 Wojciech **Müller**
 Ulrich **Otto**
 Jan **Pamuła**
 Mirosław **Pawłowski**
 Adam **Romaniuk**
 Marcin **Surzycki**
 Marian **Szpakowski**
 Piotr **Szurek**

Ze zbiorów Biblioteki
 Sztuki Uniwersytetu
 Zielonogórskiego

Wystawa towarzysząca
 Międzynarodowemu
 Triennale Grafiki
 Kraków 2009

**Graphic ArtLibrary Collection
 of the University of Zielona Góra
 Fine Arts Library**

**the exhibition accompanying
 the International
 Triennial of Graphic Art - Cracow 2009**

7 października 2009

Galeria Uniwersytetu
 Zielonogórskiego
 ul. Licealna 9
 Zielona Góra

KONIECZNOŚĆ CZY WYBÓR? SZTUKA W BIBLIOTECE

W ostatnich latach biblioteki naukowe stanęły przed szeregiem wyzwań wynikających z wielu potrzeb i oczekiwań użytkowników o bardzo różnorodnych i wygórowanych wymaganiach. Rolą biblioteki stało się nie tylko organizowanie warsztatów pracy i wspieranie dydaktyki, ale także popularyzowanie działalności naukowej i artystycznej własnego środowiska, organizowanie dostępu do myśli, dzieł i pracy twórczej innych. Biblioteki jako istotny element całego organizmu uniwersyteckiego współtworzą kulturalne środowisko jej uczestników. Gromadzone przez nią dobra są świadectwem wiedzy i kultury, potwierdzeniem narodowej tożsamości, dziedzictwa kulturowego, osiągnięć cywilizacyjnych. Walorem bibliotek stała się nie tylko różnorodność i wielostronność gromadzonych przez nią zbiorów, ale także szeroka ich prezentacja. Jest to możliwe dzięki łączeniu tradycji z nowoczesnością, dawnych zbiorów z nowymi, najnowszymi technikami informacyjnymi z metodami tradycyjnymi. Nowe technologie umożliwiają czytelnikom elektroniczny dostęp do zbiorów, doskonałe kopie i reprodukcje multimedialne, pozwalają łatwo korzystać ze światowych zasobów informacyjnych, nie zastępują jednak bezpośrednich kontaktów z twórcami i ich dziełami. I jeżeli fachowa literatura będzie miała raczej ściśle określony krąg odbiorców to literatura, kultura i sztuka bliskie są wszystkim. W czasach powszechnego internetu ważne stało się nie tylko organizowanie dostępu do zasobów wiedzy i kultury, ale też pielęgnowanie i upowszechnianie tych form działalności, które umożliwiają odbiorcom bezpośredni kontakt z twórcami i ich dziełami w aktywnych interakcjach. W tej sferze działalności Biblioteki Uniwersyteckiej i Biblioteki Sztuki leży w pełnym repertuarze jej możliwości szereg działań oraz ta część zbiorów bibliotecznych i kolekcje dzieł, które przynależą do dziedzin artystycznych. Zasób o charakterze interdyscyplinarnym, zbierany początkowo jako uzupełnienie naukowego warsztatu humanistów, głównie polonistów i historyków teraz również artystów, służy w tej chwili niemal wszystkim. Zbiór Biblioteki Uniwersytetu Zielonogórskiego z zakresu sztuki i dziedzin pokrewnych liczy około 50. tysięcy woluminów. Obejmuje dzieła z szeroko pojętych sztuk plastycznych: malarstwa, rysunku, grafiki, fotografii, rzeźby, wzornictwa i rzemiosła artystycznego, urbanistyki, architektury, filmu, telewizji, a także historii sztuki, edukacji artystycznej, kultury, etnografii, filozofii, estetyki i socjologii. Wśród

nich znajduje się kilka tysięcy wydawnictw albumowych, monografie, dzieła krytyczne, eseistyka i specjalistyczne czasopisma. Równoległe ze zbiorem bibliotecznym tworzone są kolekcje artystyczne. Są one źródłem wiedzy o kulturze czasów współczesnych i historycznych, dokumentacją różnych przejawów artystycznej twórczości. Biblioteka gromadzi je od początków swojej działalności, czyli od 1972 roku. Zbiór liczy obecnie około 13. tysięcy dzieł i obejmuje: grafikę dawną i współczesną, fotografię artystyczną, plakaty, ekslibrisy i wydawnictwa ilustracyjne.

Grafika dawna obejmuje ryciny od XVII do XIX wieku, głównie drzeworyty, miedzioryty i litografię. Wśród prac przeważają dzieła o tematyce biblijnej, portrety pisarzy, artystów, uczonych i świętych, widoki miast, pomniki architektury i sceny rodzajowe.

Współczesna grafika polska (od 1900 roku po lata dziewięćdziesiąte) obejmuje dzieła wybitnych artystów kilku pokoleń, wykonane różnymi technikami graficznymi. W kolekcji znajdują się prace: W. Skoczylasa, A. Lama, T. Kulisiewicza, L. Lewickiego, S. Dawskiego, K. Szrednickiego, J. Gielniaka, J. Tarasina, R. Artymowskiego, M. Jaromskiego, J. Berdyszaka, J. Gaja L. Różgi, B. Rosiaka, T. Pągowskiej, M. Bocianowskiego, I. Snarskiej, E. Geta-Stankiewicz, P. Lasika i wielu innych. Są one przeglądem pewnych zjawisk, tematów, technik, stylów i tendencji w sztuce najnowszej. Zbiór Biblioteki Uniwersyteckiej kontynuuje Biblioteka Sztuki w ramach Artoteki Grafiki tworząc reprezentację współczesnej grafiki polskiej z ostatnich kilkunastu lat. Specyfiką zbiorów specjalnych jest

współczesna grafika lubuska. Jest ona przeglądem plastyki lubuskiej od pionierskiego okresu lat pięćdziesiątych (S. Słocki, K. Felchnerowski, M. Szpakowski, W. Nowicki, H. Gwizdała, A. Kowalski) do lat późniejszych (A. Gordon, J. Zdrzałik, B. Cajdler-Gruszkiewicz, A. Buchalik-Drzyzga, S. Antosz, S. Para, J. Stefanowski, W. i B. Michorzewscy, A. Górnik, A. Bagiński, A. Falkiewicz, G. Graszka i wielu innych). Autorzy kolekcji założyli, że obejmie ona prace działających w regionie twórców. Na szczególną uwagę zasługują **współczesne plakaty artystyczne**, głównie o tematyce teatralnej, filmowej i muzycznej, projektowane, m.in. przez twórców Polskiej Szkoły Plakatu: H. Tomaszewskiego, R. Cieślewicza, J. Lenicę, J. Młodożeńca, W. Świerzego, a także przez innych wybitnych artystów: F. Starowiejskiego, M. Górskiego, A. Sadowskiego, W. Wałkuskiego, J. Czerniawskiego, A. Klimowskiego, W. Świerzego, A. Pągowskiego i innych. Jest to jeden z największych zbiorów bibliotecznych w Polsce, liczy on 4.500 dzieł. **Zbiór ekslibrisów polskich i obcych** wielu twórców, przedstawia i charakteryzuje znanych i nieznaną kolekcjonerów, miłośników i właścicieli księgozbiorów prywatnych, bibliotek, wydawnictw i instytucji. Pokazuje

mistrzów znaku i alegorii w wielu wymiarach twórczych. Najmłodszą kolekcją jest **fotografia artystyczna**. Zawiera ona prace: B. Schlabsa J. Beneša, A. Lukysa, M. Nakayamy, J. Salmon, N. Lach-Lachowicz (Natalii LL), Z. Rytki, M. Smoczyńskiego, L. Szurkowskiego, A. Żakowicza J. Berdyszaka, a także pełną dokumentację artystyczną J. Olka i G. Przyborka. Zbiór zachowuje fragmentaryczne, jednostkowe świadectwa ludzkich działań w czasie. Jest przykładem poszukiwań artystycznych i intelektualnych, eksperymentów formalnych, próbą szukania nowych dróg dla fotografii. Biblioteka jest nie tylko twórcą kolekcji wybranych dzieł, ich dokumentacji i specjalistycznych zbiorów, ale też stałym organizatorem wielu artystycznych działań. Obok Działu Zbiorów Specjalnych Biblioteki Uniwersyteckiej w sferze artystycznej działa założona w 2002 roku Artoteka. Jej zadaniem jest „uchwycenie” najważniejszych osiągnięć sztuki najnowszej w dziedzinie grafiki, fotografii artystycznej i mediów różnych. Artoteka zakłada nie tylko tworzenie kolekcji artystycznych, dokumentowanie sztuki, gromadzenie specjalistycznych zbiorów, ale także szereg różnorodnych działań otwartych dla środowiska: wystaw, pokazów, prezentacji, wykładów, dyskusji i spotkań z najwybitniejszymi twórcami. Ma być obrazem sztuki najnowszej, informować o jej stanie i osiągnięciach, koncentrować się na najbardziej doniosłych wydarzeniach w kulturze i sztuce. Artoteka jest wspólną inicjatywą bibliotekarzy i artystów z Instytutu Sztuk Pięknych. Jej idea uzyskała poparcie wielu wybitnych artystów z różnych środowisk, którzy przyjęli zaproszenie do uczestniczenia w wystawach i spotkaniach, zadeklarowali chęć współtworzenia kolekcji sztuki, biblioteki i działu dokumentacyjnego. Artotekę wspiera Rada Programowa, która jest gwarantem założonej idei. Artoteka jest dla biblioteki szansą zdobycia wiedzy i informacji o sztuce najnowszej, możliwością pomnażania zbiorów, stworzenia znaczącej kolekcji sztuki. Dla całego środowiska akademickiego jest to okazja do uczestniczenia w wydarzeniach artystycznych z udziałem najwybitniejszych twórców, przeglądu sztuki w najlepszym wyborze. To również forma integracji środowisk twórczych i naukowych, a także promocja uczelni, miasta i regionu. Prezentacja wybranej kolekcji dzieł ze zbiorów Artoteki Grafiki Biblioteki Sztuki w ramach Międzynarodowego Triennale Grafiki w Krakowie zaświadcza o artystycznej randze kolekcji, nobilituje także jej organizatorów. Jest to podwójna wartość dla biblioteki, ponieważ obok wystawy towarzyszącej międzynarodowemu triennale, kolekcja otwiera także działalność Galerii Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Ewa Adaszyńska
Dyrektor Biblioteki Uniwersytetu
Zielonogórskiego

BIBLIOTEKA SZTUKI – ARTOTEKA GRAFIKI: GALERIA GRAFIKI BIBLIOTEKI SZTUKI, KOLEKCJA DZIEŁ ARTYSTYCZNYCH, DZIAŁ DOKUMENTACJI, I INFORMACJI ARTYSTYCZNEJ, MATERIAŁY ZE SPOTKAŃ, WYKŁADÓW I DZIAŁAŃ OTWARTYCH

Biblioteka Sztuki powstała w 1997 roku na wniosek Dyrektora Instytutu Sztuki i Kultury Plastycznej, prof. Antoniego Zydronia i Dyrektora Biblioteki Głównej WSP TK, dra Franciszka Pilarczyka. Pierwszy zbiór książek w nowo powstałej bibliotece był depozytem Biblioteki Głównej WSP TK, zawierającym piśmiennictwo ze wszystkich dziedzin sztuki w liczbie 1365 woluminów. Zbiory są uzupełniane zakupami i darami. Zakres zbiorów obejmuje wydawnictwa ogólne, takie jak encyklopedie, leksykony, słowniki, bibliografie. Biblioteka gromadzi książki ze wszystkich dziedzin sztuk plastycznych: architektury, malarstwa, rzeźby, grafiki warsztatowej i projektowej, fotografii, działań efemerycznych i innych o charakterze historycznym, monograficznym i problemowym. Biblioteka zbiera także książki z takich dziedzin podstawowych, jak filozofia, estetyka czy krytyka artystyczna. Księgozbiór liczy 5974 książki (łącznie z depozytami z BNHS). Biblioteka posiada 22 bieżące tytuły czasopism krajowych i zagranicznych, dostęp do czasopism zagranicznych (prenumerata elektroniczna) z każdego komputera zainstalowanego w Bibliotece Sztuki oraz do elektronicznego katalogu zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej przez internetowy Multiopac WWW. Z Biblioteki Sztuki korzystają studenci i pracownicy Uniwersytetu Zielonogórskiego oraz osoby z zewnątrz.

ARTOTEKĘ GRAFIKI tworzą: GALERIA GRAFIKI BIBLIOTEKI SZTUKI, KOLEKCJA DZIEŁ ARTYSTYCZNYCH, DZIAŁ DOKUMENTACJI I INFORMACJI ARTYSTYCZNEJ oraz materiały ze SPOTKAŃ, WYKŁADÓW I DZIAŁAŃ OTWARTYCH, które stanowią wgląd w bieżące zjawiska artystyczne, są zbiorem informacji i wiedzy, a także bezpośrednich kontaktów z twórcami.

GALERIA GRAFIKI BIBLIOTEKI SZTUKI.

W ramach programu Artoteki Grafiki już siódmy rok są organizowane cykle wystaw, wykładów, spotkań i dyskusji otwartych z udziałem

najznakomitszych artystów polskich wielu pokoleń, związanych z różnymi ośrodkami akademickimi w kraju. Program i kalendarium wystaw i spotkań ustala Rada Programowa składająca się z artystów. Powyższa inicjatywa ma na celu zapoznanie studentów naszej uczelni z aktualną - dostępną w naszych warunkach ekspozycyjnych - problematyką sztuki graficznej, z jej powiązaniem multimedialnymi, a także poznanie autorów. Wystawy mają charakter pokazów indywidualnych, połączonych z wykładami otwartymi w cyklach miesięcznych dla całej społeczności akademickiej, lokalnej i osób zainteresowanych z zewnątrz oraz instytucji kulturalnych i artystycznych miasta i regionu. Galeria Grafiki rozpoczęła działalność w marcu 2002 indywidualnymi wystawami Andrzeja Bobrowskiego, Jana Berdyszaka i Piotra Szurka. W latach następnych prezentowaliśmy grafiki: Tadeusza Jackowskiego, Wojciecha Müllera, Izabelli Gustowskiej, Jana Pamuły, Zbigniewa Lutomskiego, Janiny Kraupe oraz artystów młodego pokolenia: Marka Glinkowskiego, Macieja Kuraka i Teodora Durskiego.

KOLEKCJA DZIEŁ ARTYSTYCZNYCH

powstała w 2001 roku, zawiera prace płaskie z dziedziny malarstwa, grafiki, rysunku, fotografii, a także video oraz inne formy twórczości. Kolekcję tworzy zbiór 179 jednostek inwentarзовych będących pracami współczesnych artystów polskich i zagranicznych; dzieła pozyskano w formie darów. Posiadamy między innymi prace: Toina Horversa, Jozefa Jankoviča, Ilii Andrele, Stanisława Fijałkowskiego, Jana Berdyszaka, Jana Pamuły, Antoniego Zydronia, Tadeusza Jackowskiego, Izabelli Gustowskiej, Ryszarda Otręby, Andrzeja Gieragi, Andrzeja Pietscha, Mariana Szpakowskiego i Jerzego Grabowskiego.

Osobliwościami Kolekcji są: szkicownik malarzski Rosen z lat 1888-1891 oraz całun z końca XVIII wieku – drzeworyt na tkaninie pochodzący z Baczkowskiego Monasteru w Bułgarii oraz poezja konkretna Henri Chopina, wydana przez niego w Londynie.

DZIAŁ DOKUMENTACJI I INFORMACJI ARTYSTYCZNEJ

powstał dzięki inicjatywie profesora Antoniego Zydronia już w 1993 roku, a obecnie stanowi część składową Artoteki Grafiki i uzupełnia Bibliotekę Sztuki. Prowadzi wznowioną (przerwa była spowodowana zmianami administracyjnymi) wymianę dokumentacji z galeriami krajowymi i zagranicznymi. W latach 1993-1997 Biuro Dokumentacji Artystycznej prowadził Leszek Krutulski, który nawiązał kontakt z kilkudziesięciu galeriami w Polsce i taką samą ilością zagranicą. Zgromadził kilka tysięcy katalogów z najważniejszych miejsc wystawienniczych

w Polsce. W 1997 roku obowiązki przejęła Barbara Panek, która znacząco powiększyła zbiory i rozszerzyła współpracę z galeriami. W 2002 roku Biuro Dokumentacji Artystycznej staje się częścią składową Artoteki Grafiki. Posiada około 7000 tys. katalogów z wystaw i publikacji związanych z mediami w sztuce, 119 filmów video, około 60 CD-ROM-ów, 20 przeźroczy i monografie artystów współczesnych z galerii krajowych i zagranicznych, które są pozyskiwane w formie darów i na zasadzie kontaktów z galeriami. Należy wspomnieć również o materiałach archiwalnych tych galerii, które zakończyły swoją działalność (Galeria Wielka w Poznaniu, Złote Grono w Zielonej Górze, Biennale Sztuki Nowej w Zielonej Górze czy Galeria Prowincjonalna w Słubicach).

MATERIAŁY ZE SPOTKAŃ, WYKŁADÓW I DZIAŁAŃ OTWARTYCH.

Niezależnie od indywidualnych wystaw grafiki i spotkań odbywanych z ich autorami rozpoczęła się organizacja SPOTKAŃ W BIBLIOTECIE z artystami reprezentującymi różne postawy i media oraz z wybitnymi znawcami problematyki sztuki aktualnej. Dobór artystów jest tak pomyślany, by można było umiejętnie pokazać problemy w grafice i zaprezentować różnorodne media oraz ich rolę w promowaniu sztuki. Wystawy, wykłady i spotkania, prace graficzne są dokumentowane dla celów bibliotecznych i dydaktycznych w formie elektronicznej na CD-ROM-ach. Wybrane prace oraz fragmenty wykładów zaproszonych artystów i pracowników naukowych publikuje się w miesięczniku akademickim „Uniwersytet Zielonogórski”. Z tekstami wykładów można zapoznać się w Bibliotece Sztuki; są one również udostępniane w formie ksero wszystkim zainteresowanym osobom i instytucjom. Zaproszenia i informacje o wystawach, wykładach i spotkaniach przesyłamy galeriom i prasie artystycznej, współpracując z biblioteką.

Cykl spotkań rozpoczął Piotr Czech projekcją filmu animowanego *Bez końca...* W ramach „Dni Nauki, Zielona Góra 2004” Biblioteka Sztuki gościła w Instytucie Sztuk Pięknych dra Piotra Rypsona z wykładem i projekcją na temat Książki artystycznej, który został zarejestrowany na CD-ROM - ie i znajduje się do wglądu w Dziale Dokumentacji i Informacji Artystycznej. W latach następnych odbyły się spotkania m.in. z Izabellą Gustowską, Wojciechem Müllerem oraz Michałem Fostowiczem-Zahorskim. Cykle wystaw i spotkań stanowią dodatkowe wzbogacenie procesu dydaktycznego studentów Instytutu Sztuk Pięknych oraz Katedry Sztuki i Kultury Plastycznej.

dr Janina Wallis

PROPAGANDA GNOZEOLÓGICZNA I INŻYNIERIA WYOBRAŹNI. „NOWY CZŁOWIEK” I „NOWA WSPÓLNOTA” W GRAFICE KLASYCZNEJ AWANGARDY

Jednym z najważniejszych akcentów sceny „Awangarda” na niedawnej wystawie „My, berlińczycy/ Wir Berliner. Historia polsko-niemieckiego sąsiedztwa”¹ było wskazanie na rolę nowych mediów – fotografii eksperymentalnej i fotomontażu, a przede wszystkim grafiki reprodukcyjnej – na kształtowanie zasad funkcjonowania nowoczesnej ikonosfery i świadomości odbiorców nie tylko kultury wysokiej, ale i popularnej. Dystans między nimi stopniowo się zresztą zaciera. Dzieło sztuki w dobie jego technicznej reprodukcji – by odwołać się do klasycznej formuły Waltera Benjamina –, zwłaszcza w związku z karierą internetu staje się coraz częściej świadomą, bądź mimowolną inspiracją kolejnych dzieł – jako cytat, pastisz, parodia, *remake*, *retake* czy wreszcie plagiat, nierzadko w sensie ideowym dalekich od pierwowzoru i strywalizowany. Tymczasem w okresie klasycznej awangardy obieg grafiki reprodukcyjnej – a zatem i wzorców ideowych czy ikonograficznych – był jeszcze znacznie bardziej zamknięty i elitarny, co stanowiło poniekąd gwarancję jej jakości. Reprodukowana na plakatach czy w czasopiśmie artystycznych, docierała wprawdzie w odległe zakątki świata – o czym świadczyć może choćby mapa z okładki 10 numeru *revue de moderne – Bloku* –, czy listy abonentów z periodyków o podobnym profilu, ukazujących się w innych krajach, lecz jednocześnie był to obieg autoteliczny. Swój komunikat artyści kierowali bowiem głównie do artystów. Upowszechnienie awangardowej grafiki służy obecnie renesansowi jej

¹ Lidia Głuchowska, *Awangarda: Poznań – Berlin*, w: *My, berlińczycy/Wir Berliner. Historia polsko-niemieckiego sąsiedztwa*, red. Robert Traba, Leipzig 2009, s. 159-196; L. Głuchowska, *Awangarda w dwóch odsłonach. O prezentacjach sztuki na wystawie „My, berlińczycy/Wir Berliner”* (20.03-14.06.2009, Stadtmuseum Berlin), w: *Uniwersytet Zielonogórski*. 5 (170) 2009: 21-23; L. Głuchowska, *Awangarda i Epilog. O prezentacjach sztuki na wystawie „My, berlińczycy/Wir Berliner Historia polsko-niemieckiego sąsiedztwa”*, w: *Uniwersytet Zielonogórski*. 5 (170) 2009: 29-30.

popularności a jej atrakcyjność potwierdza choćby niefortunny nieco przykład recepcji i reinterpretacji jednego z klasycznych dzieł polskiej grafiki ekspresjonistycznej. W styczniu 2004 roku na łamach dodatku do *Gazety Wyborczej – Dużego Formatu*, ukazał się obszerny artykuł poświęcony cierpiącemu na epilepsję mimowolnemu sprawcy śmiertelnego wypadku. Ilustracją do niego był m.in. Portret więzienny 2003 z inicjałami Bartosza T., bohatera tekstu². W istocie jednak rysunek ten jest jednak kopią jednego z najczęściej reprodukowanych dzieł polskiej grafiki międzywojennej. Oryginał to *Autoportret IV* Kubickiego – zaginiony, lecz znany z kart słynnych czasopism awangardowych – *Zdroju* i *Die Aktion* z 1918³. Sam Kubicki zastąpił jako *spiritus rector* poznańskiej ekspresjonistycznej grupy Bunt, a jego prace wyróżniał szczególnie jednolity styl i precyzyjna kompozycja. Wspomnianą pracę w jego dorobku chronologicznie poprzedza go dużo czytelniejsze ołówkowe studium. W samym linorycie rysy twarzy zaznaczone zostały sumarycznie, za pomocą ciężkich, kanciastych plam, akcentujących głębokie oczodoły, trójkątny zarys linii włosów i dłoń podpierającą głowę. Geometryzacja i wręcz abstrakcyjny charakter tego wizerunku decydują o jego wyjątkowości – inni *Buntowcy* i *Formiści* koncepcję portretu ekspresjonistycznego rzadko realizowali tak konsekwentnie, umieszczając zwykle realistycznie potraktowaną twarz na stylizowanym tle. Wymowne pendant do *Autoportretu IV* Kubickiego stanowi *autoportret* jego żony Margarete z tego samego roku. Frontalny, ze spojrzeniem skierowanym wprost na widza, ewokuje interakcję, stanowiąc przeciwieństwo wizerunku Kubickiego z pustymi oczodołami, pogrążonego w introspekcji. Właśnie owo nieobecne, odwrócone od świata spojrzenie i dominacja czerni – barwy abstrakcji par excellence zbliżają portret Kubickiego do *Autoportretu przed lustrem I* Ottona Dix’a z 1915 czy *Autoportretu w cieniu* Edwarda Muncha z 1912 roku. Czerń – szyfr transcendencji, nicości i pustki, oznacza transgresję w saturniczny wymiar egzystencji. Brak indywidualnych cech fizjonomicznych i naturalistycznie traktowanego wizerunku sugeruje świadomy odwrót od estetyzującej imitacji zewnętrznego świata. Kanciasty zarys twarzy przywodzi na myśl czaszkę jako swoiste *memento mori* czy może

² Mariusz Szczygieł, *Daleko od ok.*, w: *Duży Format* (dodatek do *Gazety Wyborczej*), 26.01.2004, s. 7-9.

³ L. Głuchowska, *Avantgarde und Liebe. Margarete und Stanislaw Kubicki 1910-1945*, Berlin 2007; *Artifex doctus – autoportret Stanisława Kubickiego a kod wizualny klasycznej awangardy*, w: *Gazeta Malarzy i poetów* 2008/1, s. A-D.

maskę – w sztuce prymitywnej, stanowiącej inspirację awangardy, konotowaną magicznie. Podobnie wygląda rzeźba Ottona Freundlicha z 1912 roku o znamienym tytule *Nowy człowiek. Autoportret IV* odsyła więc do zmitologizowanej przez ekspresjonistów duchowej rzeczywistości, z dala od zmysłowego świata – więzienia cielesności. Głowa i dłoń w schemacie ikonograficznym Melancholii rodem ze sztychu Dürera, który Kubicki znał choćby z kart *Chimery*, są symbolem nobilitacji artysty. W przeciwieństwie do palety i pędzla – utensyliów malarskich z konwencjonalnego autoportretu, akcent pada tu na intelektualny, a nie rzemieślniczy aspekt procesu twórczego. Ów schemat Kubicki wykorzystał już wcześniej w swym ołówkowym *Autoportrecie III*, który jednak w porównaniu ze wspomnianym linorytem, jest znacznie bardziej realistyczny i „elegancki”. Nie nosi on ani tak wyrazistych znamion awangardowej syntetyzacji i deformacji formy, ani ekspresjonistycznego antyestetyzmu. Również w linorytach *Autoportret VI* i *La pensée* z 1919 roku opublikowanych w monachijskim piśmie *Der Weg*. Ręka i głowa – *pars pro toto* intelektualnej autodefinicji artysty – pojawiają się tym razem w osobnych pracach, jak hieroglify z przecinających się linii, eksponując dualizm kondycji twórcy – rzemiosło i intelekt, *disegno* i *ingenio*. W abstrahującej alienacji od swej zmysłowej, ludzkiej natury Kubicki nigdzie nie posunął się dalej niż tu, gdzie w dziele brak właściwie śladów biograficznej anegdoty i fizjonomii twórcy, gdzie preferowana przez niego stylistyczna formuła pojawia się – zamiast artysty, jako *pars pro toto* jego istoty – abstrakcyjna aktualizacja tematu *artifex doctus*.

Do wspomnianego wzorca ikonograficznego Kubicki powraca jednak jeszcze w dwóch dziełach. Jego *Autoportret VII* z 1922 roku, obraz od prawie dwóch lat eksponowany w Muzeum Narodowym w Poznaniu, w swej stylistyce i wymowie pokrewny jest dziełom Jawlensky’ego, uznawanym za nowoczesne ikony. Ta surowa linearna kompozycja, złożona ze statycznych, płaskich form, reprezentuje dojrzały, abstrakcyjno-konstruktywistyczny styl artysty. Ledwie rozpoznawalna, geometrycznie opracowana twarz niknie w mozaikowym tle. Geometria w odniesieniu do ludzkiego wizerunku wywołuje efekt obcości. Jego abstrakcyjność wpisuje się w tradycję nowoczesnych redakcji *vera icon*, takich jak *Głowa Chrystusa* Paula Klee z 1927 roku. Geometryczny raster to formalny wyznacznik międzynarodowego języka konstruktywistycznej awangardy. Na tle typowych prac w tym stylu, zwykle utrzymanych w kontrastowych barwach, dzieło to wyróżnia jednak dyskretna gradacja tonów. Uderza

tu „konkretność”, „rzeczowość” wizerunku, pozbawionego niemal identyfikujących modela elementów i aury antropomorfizmu. Podobne cechy wykazują powstałe w podobnym czasie autoportrety Witolda Kajruksztisa czy Władysława Strzemińskiego. W przeciwieństwie do nich wizerunki własne Henryka Berlewiego i Mieczysława Szczuki są – mimo pewnej geometryzacji – bardziej realistyczne i stanowią hybrydyczny konglomerat konwencjonalnego wzorca ikonograficznego – autoportretu z paletą i pędzlem – oraz awangardowego repertuaru form.

Kubicki tak narracyjnych formuł unikał. Od zasady tej odstąpił właściwie tylko, gdy dziesięć lat po powstaniu *Autoportretu VII* uczynił go – jakby w formie autocytatu – elementem jednej z najważniejszych swych kompozycji, zatytułowanej *Święty i zwierzęta* z 1932 roku. Ów kryptoautoportret pod postacią świętego Franciszka to synteza koncepcji kosmologicznej Kubickiego wypracowana w obliczu kryzysu wartości cywilizacyjnych i narastającego faszystwu. Ewokuje tu alternatywną rze-

podjęwaniu przez artystów dialogu intertekstualnego w czasach klasycznej awangardy nie stanowiły więc bynajmniej rzadkości. Czym innym jest jednak nonszalancki stosunek odbiorców sztuki do kwestii autorstwa w epoce internetu. Autoportrety Kubickiego nijak nie ułatwiają wyśledzenia biograficznej anegdoty. Przeciwnie – cechuje je wyjątkowa rzeczowość i matematycznie koncipowana klarowność. Niezależnie od ewolucji stylistycznej ona pozostaje konstantą. Ów ład wizualny sugerować mógłby wewnętrzną harmonię artysty. Jego podszyte groteską i ironią teksty, jak choćby fragment wiersza *Zwątpienie* przynoszą jednak odmienny komunikat. Wspomniany (czyżby nieświadomy?) plagiat jest natomiast zdecydowanie anegdotyczny, już w konsekwencji włączenia w przestrzeń obrazową tytułu-komentarza *Portret więzienny 2003* i opatrzenia wykonanej w technice rysunkowej kopii linorytu sygnaturą kopisty, podającego się za autora zresztą także w komentarzu udzielonym

nigdzie nie wspomina, choć najwyraźniej zainspirowała go nie tylko jego grafika, ale i poezja, komplementarnie i sugestywnie transponujące idee przeduchowionego „nowego człowieka” i „nowej wspólnoty”. Koegzystencja obu mediów – słowa i obrazu – była zresztą typowym znamieniem awangardowego komunikatu.

Za soczewkę stylu wczesnoawangardowej grafiki uznać można zresztą także *Wieżę Babel*/Kubickiego z plakatu pierwszej wystawy poznańskiej ekspresjonistycznej grupy Bunt w kwietniu 1918 roku. To, obok wspomnianego *Autoportretu*, jeden z najbardziej rozpoznawalnych linorytów w sztuce polskiej. Idiom nowoczesności określają tu syntetyzacja formy, silne kontrasty czerni i bieli, płaszczyznowość, antyestetyzm i dosadność ideowa. Praca ta wykonana w najpopularniejszej w tym czasie technice, odzwierciedla koncepcję egalitaryzmu sztuki, reprodukowanej w artystycznych czasopismach, w których korespondencja słowa i obrazu służyła intensyfikacji komunikatu. Forma i treść warunkowały tu się wzajemnie, służąc transmisji programowych treści⁵.

Wspomniany plakat, promując eksplozywną synergię słowa i obrazu, *conditio sine qua non* awangardowych periodyków i afiszy, akcentował programowe *épater le bourgeois*. Jego stylistyka nawiązywała choćby do szaty graficznej berlińskiego czasopisma *Die Aktion* i, w mniejszym stopniu, *Der Sturm*, a zewnętrzne analogie odzwierciedlały wspólnotę ideową. W Poznaniu, inaczej niż w Niemczech, gdzie odrodził się wówczas drzeworyt, uprawiano jednak głównie linoryt, niekiedy dążąc do nobilitacji techniki, określając go mianem drzeworytu oryginalnego.

O jakości grafiki burtowców, stanowiącej swoisty wehikuł reklamy promujący manifesty tej formacji, publikowanej zarówno w *Die Aktion* i *Der Sturm*, jak i, przede wszystkim, w poznańskim *Zdroju*, świadczyć może fakt, iż jak wspominał Henryk Stażewski, periodyk ten jeszcze długo stanowił w Polsce „jedyną źródło nowoczesności”⁶, a artystów z kręgu *Jung Idysz* i *Bloku*, jak choćby

A

czywistość symbolizuje mit antycywilizacyjny i (niespełnione?) marzenie twórcy o samorealizacji i życiu w harmonii z naturą. Eskapizm wyraża kryzys utopii „nowego człowieka” i „nowej wspólnoty” oraz negacją realnego otoczenia – wypalonej ideowo awangardy, rozproszonej zresztą wraz z objęciem władzy przez Hitlera.

Z kolei przed ledwo co ukończonym obrazem *Święty i zwierzęta* sfotografował Kubickiego w jego berlińskim atelier wspomniany już ex-dadaista Raoul Hausmann. Podejmując rodzaj intertekstualnego dialogu z dorobkiem przyjaciela, za pomocą efektów światłocieniowych odtworzył jego linorytniczy autoportret z 1918 roku – ową posępną prymitywizującą maskę – ekspresjonistyczne *memento mori*.

Autocytat i cytaty świadczący o

dziennikarzowi i opublikowanym na łamach jednej z najpoczytniejszych polskich gazet:

„To mój autoportret na papierze pakowym, w chwili, gdy ty i teraz nie ma już nic”⁴. Sens oryginału jest więc odwrócony, a wspomniana mistyfikacja przedziwnie naiwna, gdyż chodzi przecież o zawłaszczenie autorstwa dzieła reproduktowanego, m. in. na okładkach słynnych periodyków awangardowych. Jej sprawca jest przy tym, jeśli zawierzyć treści artykułu, zdolnym studentem, czy może już absolwentem wydziału architektury... W tytule *Portret więzienny 2003*, nawiązuje zresztą do faktu, iż Kubicki opublikował swój autoportret wraz z wierszem *Więzień*, stanowiącym nota bene jedynie ekspresjonistyczną metaforę osaczenia. Znamienne jest to, iż ich autora

⁴ Mariusz Szczygieł, op. cit., s. 7.

⁵ Por. Lidia Głuchowska: „Ezoteryka i polityka w grafice wczesnej polskiej awangardy – Formistów, Buntu i Jung Idysz”, w: „Wielość w jedności. Drzeworyt polski po 1900 roku”, red. Barbara Chojnacka (w druku) (Katalog Wystawy w Muzeum Okręgowym im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, otwarcie 26.09.2009).

⁶ Por. Lidia Głuchowska: *Okkultyzm, Esoterik, Mistik und die Ikonographie des Unsichtbaren. Das Beispiel der Posener Gruppe Bunt und des Bauhausprofessors Lothar Schreyers*, w: *European Avantgarde and Modernism Studien*, red. Walther de Gruyter, 2009 (w druku). – tejsze, *Miejsca puste, czyli co nie dochodzi do głosu w obrazie. Tak zwany epizod dadaistyczny w twórczości Stanisława Kubickiego*, w: „Brak słów”, red. Maria Poprzęcka, Warszawa 2007, s. 207-233. – tejsze, *Ostatni obraz. Mojżesz przed krzewem gorejącym Stanisława Kubickiego*, w: „Wielkie dzieła, wielkie interpretacje”, red. Maria Poprzęcka, Warszawa 2007, s. 215-228.

Wincentego Braunera i Dinę Matusównę czy Marię Nicz-Borowiakową wyraźnie inspirowała w nim tu głównie twórczość Kubickich.

Sam motyw wieży Babel, w całej swej złożoności, jest symbolem prometejskiej generacji międzynarodowej awangardy, a zarazem symbolem społecznej i artystycznej rewolucji. Najpewniej nie przypadkiem twarze rozbiegających się spod wieży postaci przypominają tę z obrazu *Krzyk* Muncha, sygnalizując alienację jednostki we współczesnym świecie i egzystencjalny lęk. Gdzieś w tle wyczuwa się nastrój groteski, podobnie jak w *Balladzie o śnie i śmierci* Franza Werfla, jednego z ulubionych autorów Kubickiego, a także w jego własnym manifestie *Panującym, zawierającym wizję świata au rebours, powstałym w 1916 roku w odpowiedzi na tekst Paula Adlera o tym samym tytule. Wieża Babel* jest jednocześnie symbolem „rewolucji pałacowej” w redakcji *Zdroju*, która przyniosła ze sobą succès du scandale⁷. Buntu i detronizację Przybyszewskiego jako teoretyka tego pisma, wyznaczając zarazem cesurę między modernizmem a radykalną awangardą. Wymowa tego programowego dzieła jest ze wszech miar ambiwalentna. Andrzej Turowski uznaje topos wieży Babel za

7 Przybyszewski Stanisław, list do Jerzego Hulewicza, 18.05.1918, w: *Listy*, T. 2, Warszawa 1938, s. 67-68.

Ilustracje:

A. Stanisław Kubicki, *Wieża Babel*, linoryt, 1917, zbiory prywatne.

B. Bartosz T. Portret więzienny 2003, rysunek na papierze pakowym. w: Mariusz Szczygieł, *Daleko od ok.* w: *Duży Format* (dodatek do *Gazety Wyborczej*), 26.01.2004, s. 7.

C. Stanisław Kubicki, *Autoportret* IV, 1918, linoryt, *Zdrój* 2 (1918) 8 / *Die Aktion* VIII (1918) 281/282.

B

C

„obraz najśmielszej budowy sięgającej niebios a zarazem ruiny chaosu, kłęski człowieka. Mimo tej dwuznaczności był to dyskurs optymistyczny, prometejski, którego historiozofia opierała się na wizji nieskończonego progresu świata, a estetyka na odkryciu absolutu sztuki. Ruiny były jego marginesem”⁸. Ambivalencja dzieła wynika również z faktu, iż łączy ono w sobie pierwiastek racjonalny i irracjonalny, politykę i metafizykę, przywołując moment z księgi *Genesis* chronologicznie poprzedzający potop – jedno z rzadkich zresztą w dorobku polskich ekspresjonistów przedstawień starotestamentowych. Określając apogeum awangardowej utopii przeduchowionego *nowego człowieka* i ponadnarodowej *nowej wspólnoty*, emanuje zarazem przecuciem ich kłęski, na prawach paraboli stając się krytycznym rozrachunkiem z konstytutywnymi mitami pokolenia. Zgodnie z narracją biblijną bunt i klęska poprzedzać jednak mają duchowe odrodzenie, *narodziny nowego świata*.

Klasykzna awangarda kształtowała się ponad granicami państw i narodowych partykularizmów. Dynamikę jej rozwoju wyznaczał rytm publikacji artystycznych periodyków i almanachów, wystaw i spotkań oraz międzynarodowy *network*⁹ kontaktów twórców próbujących urzeczywistnić utopię międzynarodowej wspólnoty i międzynarodowego języka sztuki, popularyzowanych za pomocą nowoczesnej typografii. *Network* ten symbolizować może wspomniana na początku mapa z okładki *Bloku*. Profil ideowy klasycznej awangardy określa napięcie między polityką a metafizyką, którą nadal niesłusznie zwykle stylizuje się na racjonalną, konstruktywną i areligijną, a komponenty spirytualne i mistyczne nie należą do jej oficjalnego paradygmatu. W rzeczywistości są one jednak jednym z najistotniejszych elementów awangardowego uniwersum, co potwierdza choćby praktyka twórcza tzw. metafizycznej frakcji Bauhausu, a na gruncie polskim działalność i twórczość grup Bunt i Jung Idysz¹⁰. Magię, alchemię, astrologię i kabałę artyści tej formacji, podobnie jak wcześniej twórcy renesansu, traktowali z równą powagą

8 Andrzej Turowski: *Budowniczości świata. Z dziejów radykalnego modernizmu w sztuce polskiej*. Kraków 2000, s. 8.

9 Central European Avant-Gardes: Exchange and Transformation 1910-1930, red. Timothy O. Benson: Cambridge, Massachusetts 2002; L. Gluchowska, Hubert van den Berg, *Die inter-/übernationale Vernetzung der europäischen konstruktivistischen Avantgarde mit besonderer Berücksichtigung Polens, w: Grenzüberschreitungen. Deutsche, Polen und Juden zwischen den Kulturen* (1918-1939) (Colloquia Baltica 6), red. Marion Brandt, München 2006, s. 65-80.

10 Obszerna literatura przedmiotu, w: L. Gluchowska, *Mimesis und Transzendenz*, w: *Avantgarde und Liebe*, op. cit., s. 206-264 oraz w: L. Gluchowska, *Okkultismus, Esoterik, Mystik*, op. cit.

jak fizykę, matematykę i teologię. Konsekwencją odkrycia promieni rentgenowskich dla sztuki była choćby kariera wizji astralnych.

Zarówno artyści Buntu, jak i Jung Idysz odwoływali się do powszechnej w kręgach awangardowych niekanonicznej, ponadkonfesjonalnej, synkretycznej religijności¹¹, co wyrażało się choćby w serii linorytów *Szmaja Bożki* (1918/1919), w której ukazał on pramatkę, praojca, Mzimu, Światowida, Marsa, Astarte, Zaratustrę i Mahometa, odsyłającej ponadto na poziomie stylistycznym do sztuki prymitywnej, będącej inspiracją syntetyzowanej, brutalizującej figuracji i nośnikiem magii.

W dorobku wczesnej polskiej awangardy z jednej strony narracyjne ujęcia – mistycyzująca, symboliczna figuracja –, a z drugiej abstrakcja stanowiły równouprawnione strategie, służące propagowaniu idei nowej duchowości. Oblicze ówczesnej grafiki i manifestów, stanowiących jej teoretyczne uzasadnienie, określić miała strategia określana jako kosmiczny komunizm, religijny socjalizm, czy wręcz socjalizm serca¹². Częściej niż historyczne hasła artyści tego czasu przywoływali w swych dziełach kosmiczne rekwizytorium¹³, tworząc wizję bezczasowego porządku wszechświata, nie zaś politycznej rzeczywistości.

Wbrew powszechnym opiniom, nawet najradykałniejszemu z twórców Buntu i Jung Idysz, Kubickiemu – autorowi charyzmatycznego *Autoportretu* i plakatu *Wieża Babel*, podobnie jak innym twórcom metafizycznej formacji awangardy, obcy był najwyraźniej rewolucyjny patos, choć niewątpliwie fascynowała ich inżynieria wyobraźni. Jeśli uprawiali propagandę, to głównie propagandę gnozeologiczną. Swą grafikę instrumentalizowali w służbie ponadkonfesjonalnej czy sekularnej, religii „nowego człowieka” i „nowej wspólnoty”, znoszącej zasadniczo różnicę między mistyką a polityką. Ówczesne symbole artystycznej i społecznej utopii dziś urzekają zwłaszcza swą wizualną sugestywnością, stając się obiektem świadomych czy mimowolnych zawłaszczeń ze strony uczestników popularnej ikonosfery internetowej epoki powtórzeń. ■

11 Jerzy Malinowski, *Sztuka i nowa wspólnota. Zrzeszenie artystów Bunt 1917-1922*, Wrocław 1991, s. 98-99.

12 Por. Otto Freundlich, red. Joachim Heussinger von Waldegg, Bonn 1978, s. 49. – von Wiese Stephan, *Graphik des Expressionismus*, Stuttgart 1976, s. 142. – Stephanie Barron, *Expressionismus. Die zweite Generation 1915-1925*, München 1989, s. 31-40.

13 Por. Ryszard Przybylski, *Ekspresjonizm poznański*, w: *Literatura polska 1918-1975*, t. 1, 1918-1932, Warszawa 1975, s. 261-271.

Wystawa towarzysząca Międzynarodowemu Triennale Grafiki, Kraków 2009 prezentuje prace 19 artystów z Kolekcji Artoteki Grafiki Biblioteki Sztuki Uniwersytetu Zielonogórskiego. Są to klasycy polskiej grafiki współczesnej i zagranicznej oraz artyści młodszego pokolenia reprezentujący różne ośrodki akademickie w kraju i za granicą.

1 Jan Berdyszak

Poruszone passe-par-tout I, 2003, transparentne folie, 70 x 100 cm, fot. Dzdzisław Orłowski

2 Marcin Berdyszak

Bez tytułu, 2007, druk cyfrowy, format 70 x 100 cm

1

2

Jan Berdyszak

Rzeźbiarz, malarz, grafik, autor instalacji, scenograf, teoretyk sztuki, pedagog. Urodzony 15 czerwca 1935 roku w Zaworach koło Książa Wielkopolskiego. Studiował rzeźbę w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Poznaniu w latach 1952-1958 (dyplom z rzeźby). Jest profesorem zwyczajnym, prowadzi pracownię rzeźby i otoczenia w Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu. Był również długoletnim profesorem w Instytucie Sztuk Pięknych Uniwersytetu Zielonogórskiego, obecnie członek Rady Programowej Artoteki Biblioteki Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Artysta wypowiada się w różnych mediach. Zajmuje się problemami obrazu, grafiki, obiektu, przestrzeni, ciemności, przeźroczystości, a także teatru, fotografii i interaktywności oraz uprawia filozofię i teorię sztuki. Swoje problemy zawsze realizował w cyklach. Od 1990 roku *Passe – par – tout* i *Reszty z reszt*. Rok 2006 zaowocował cyklem *Popowłocza*. Sztuka dla Jana Berdyszaka jest miejscem stawiania uporczywych pytań o nieznaną. Artystę interesuje to, co znajduje się pomiędzy oraz dynamiką sytuacji wynikających z przechodzenia od jednego stanu do drugiego.

Zorganizował ponad 200 wystaw indywidualnych i brał udział w około 600 wystawach zbiorowych w kraju i za granicą. Za swoją twórczość otrzymał wiele prestiżowych nagród m. in.: 1960 – Nagroda Artystyczna Klubu Od Nowa za debiut w dziedzinie malarstwa i grafiki; 1965 – Nagroda za scenografię do opery dla dzieci Krzysztofa Pendereckiego na III Międzynarodowym Festiwalu Teatrów Lalkowych w Bukareszcie; 1971 – Wyróżnienie Krytyki Francuskiej na wystawie *Exposition Des Artistes Etrangers* (stypendystów Rządu Francuskiego) w gmachu UNESCO w Paryżu; 1978 - Nagroda im. Jana Cybisa w Warszawie; 1979 – Nagroda Ministra Kultury i Sztuki za rzeźbę na wystawie *Tendencje i Osobowości 1974 -1979*; 1979 – Złoty Medal dla polskich scenografów lalkowych biorących udział w Międzynarodowym Praskim Quadriennale Scenografii; 1983 - Specjalne Wyróżnienie Jury za odmienną koncepcję prezentacji, czteroosobowy zespół (Jan Berdyszak, Wiesław Karolak, Leszek Mądzik, Ryszard Winiarski) na Międzynarodowym Praskim Quadriennale Scenografii. Był kuratorem ekspozycji narodowej. W 1999 roku otrzymał doktorat honoris causa Akademii Sztuk Pięknych w Bratysławie; 2001 - Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski za działalność społeczną na rzecz Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku; 2004 – Nagroda Ministra Kultury za wybitne osiągnięcia w dziedzinie sztuk plastycznych; 2008 – Złoty Medal Zasłużony w kulturze „GLORIA ARTIS”.

Jego prace znajdują się w muzeach, galeriach i kolekcjach prywatnych w kraju i za granicą: w Wiedniu, Tokio, Londynie, Brnie, Hanowerze, Skironio, Norymberdze, Lyonie, Bratysławie, Stuttgarcie, Berlinie, Moskwie, Edmonton, Nowym Yorku i Kamakura.

Marcin Berdyszak

Urodzony 6 listopada 1964 roku w Poznaniu. Studiował w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych (obecnie Akademia Sztuk Pięknych) w Poznaniu w latach 1983 -1988. Uzyskał dyplom z malarstwa w pracowni prof. Włodzimierza Dutkowiaka oraz z rzeźby w pracowni prof. Macieja Szańkowskiego. Od 1989 pracownik dydaktyczny ASP w Poznaniu. Jest profesorem zwyczajnym. Prowadzi pracownię warsztatów twórczości edukacyjnej na Wydziale Edukacji Artystycznej (z prof. Janem Berdyszakiem) oraz pracownię rzeźby i działań przestrzennych. Jest także pracownikiem Instytutu Wzornictwa Politechniki Koszalińskiej, gdzie prowadzi pracownię rzeźby. W latach 1999 -2002 prodziekan Wydziału Edukacji Artystycznej ASP w Poznaniu, od 2002 roku prorektor do spraw studenckich i współpracy z zagranicą. Aktualnie rektor tej uczelni.

Zajmuje się instalacją, obiektami oraz sztuką performance.

Brał udział w ponad 70 wystawach indywidualnych w kraju i za granicą oraz w około 150 wystawach zbiorowych krajowych i zagranicznych m. in.: w USA, Niemczech, Japonii, Szwecji, Finlandii, Słowacji, Wielkiej Brytanii, Litwie, Austrii i w Polsce.

Sukcesywnie bierze udział w spotkaniach, wykładach i prezentacjach w kraju i za granicą. Jest autorem około 50 warsztatów autorskich.

Za swoją działalność artystyczną otrzymał: 2001- Stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego; 1995 - Medal Młodej Sztuki ufundowany przez Wydawnictwo „Głosu Wielkopolskiego”; 1991 - Stypendium Prezydenta Miasta Poznania dla Młodych Twórców; 1988 - Stypendium Galerii New Space, Fulda, Niemcy; 1988 - Stypendium Ministra Kultury i Sztuki dla Studentów, którzy uzyskali dyplom z wyróżnieniem.

Andrzej Bobrowski

Urodzony w 1956 roku. Ukończył studia na Wydziale Malarstwa, Grafiki i Rzeźby Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych w Poznaniu. Dyplom z wyróżnieniem w pracowni drzeworytu prof. Zbigniewa Lutomskiego w 1990 roku. Stypendysta miasta Wolfsburg (1988) oraz Ministerstwa Kultury i Sztuki (1990 i 1997). Nominowany do Grand Prix Triennale Grafiki Polskiej Katowicach w 2003 roku. Zajmuje się twórczością w dziedzinie malarstwa, grafiki i działaniami przestrzennymi (instalacje i obiekty). Członek Rady Programowej Artoteki Biblioteki Uniwersytetu Zielonogórskiego. Obecnie pełni funkcję dyrektora Instytutu Sztuk Pięknych Uniwersytetu Zielonogórskiego. Jest pracownikiem Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu.

Wystawy indywidualne:

2009 – Muzeum Ziemi Lubuskiej, Zielona Góra; 2003 – Muzeum Ziemi Nyskiej, Nysa; 2002 – BWA Zielona Góra; Galeria Grafiki Biblioteki Sztuki, ISP UZ; 2001 – Galeria Miejska Arsenal, Poznań; 1998 – Galeria ON, Poznań; 1997 – Galeria Pracownia Zastępcza, Poznań; 1996 – Galeria Miejska, Piła; 1994 – Galeria Prowincjonalna, Słubice; 1993 – Rathaus Galerie, in der Lampenfabrik, Druckladen des Gutenberg Museum, Mainz; 1987 – Kultur Zentrum Wolfsburg.

Wystawy zbiorowe:

2003 – Triennale Grafiki Polskiej, Katowice, Międzynarodowe Triennale Grafiki Kraków; V Triennale Sztuki Sakrum, Miejska Galeria Sztuki, Częstochowa; Miejska Galeria Sztuki, Sopot; 2001 – NONA, Galeria u Jezuitów, Poznań; 2000 – Serce, Dusza, Ciało, Innerspaces, Poznań; 1999 – Oni; Galeria Prowincjonalna, Słubice; 1998 – Polnische Grafik der Gegenwart, Museum Junge Kunst, Frankfurt nad Odrą, Kolekcja wystawa ze zbiorów Gallerii Prowincjonalnej, Słubice; 1996 – Grafika poza formatem, Kubus, Hannover, BWA Poznań; 1995 – Nowa Grafika Polska, Galeria Prowincjonalna Słubice; Gallerie Gallus, Frankfurt nad Odrą, BWA – Gorzów Wlkp.; Grafik aus Poznań, Museum Junge Kunst, Frankfurt nad Odrą, Pracownia Drzeworytu 108; Galeria Garbary, Galeria Pracownia Zastępcza, Poznań; Marcowe Gody 2, Galeria 86, Muzeum Artystów, Łódź; Triennale Grafiki w Norymberdze, CONSUMENTA 95; 1994 – Triennale Grafiki Polskiej, Kunstverein zu Frechen E. V.; Staatsaal, Frechen, Niemcy; Triennale grafiki Polskiej, Museum Xylon, Schwetzingen, Niemcy; Musee des Beaux-Arts, Le Locle, Szwajcaria; Galeria Centrum Kongresowego, Clermont-Ferrand, Francja; Triennale Grafiki Polskiej, Katowice; Międzynarodowe Triennale Grafiki, Kraków; 1992 – Międzynarodowe Biennale Drzeworytu, Bańska Bystrzyca, Czechosłowacja; 1991 – Międzynarodowe Triennale Grafiki, Kraków; Nachbarn, Konsumenta Art. 91, Norymberga, Niemcy; Triennale Grafiki Polskiej, Katowice; Przegląd Grafiki Polskiej, Łódź; 10 x Grafika Poszukująca, Galeria ON, Poznań.

Stanisław Fijałkowski

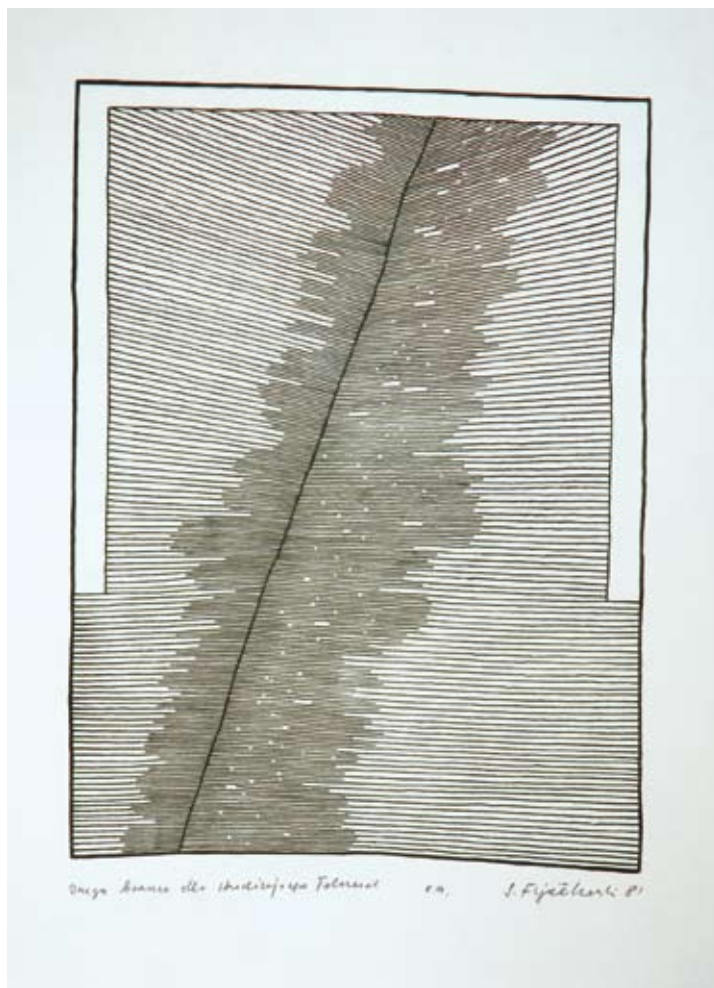
Urodził się 4 listopada 1922 roku w Zdołbunowie na Wołyniu. 1944-1945 został wywieziony na roboty przymusowe do Królewca. W latach 1946-1951 studiował w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Łodzi (obecnie Akademia Sztuk Pięknych) u profesora Władysława Strzezińskiego i Stefana Wegnera. Dyplom zrealizował u Ludwika Tyrowicza. Od 1947 do 1993 roku był pedagogiem tej uczelni, od 1983 roku profesorem; pełnił również funkcje prorektora i dziekana Wydziału Grafiki. W roku akademickim 1989/90 był przez dwa semestry gościnnym profesorem Uniwersytetu w Giessen. Prowadził krótkie seminaria w Mons (1978-1982) i w Marburgu (1990). Jest wiceprezydentem Międzynarodowego Stowarzyszenia Drzeworytników XYLON z siedzibą w Szwajcarii, do roku 2000 był przewodniczącym Polskiej Sekcji Xylonu. W latach 1974-1979 pełnił obowiązki wiceprezesa Polskiego Komitetu AIAP ASSOCIATION INTERNATIONALE des Arts Plastiques. Jest członkiem Europejskiej Akademii Nauk i Sztuk w Salzburgu oraz Belgijskiej Królewskiej Akademii Nauk Literatury i Sztuk Pięknych w Brukseli. W roku 2002 otrzymał doktorat honoris causa Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzezińskiego w Łodzi. Malarz i grafik. Przetłumaczył na język polski i wydał dwie książki Kandyńskiego: Punkt i linia a płaszczyzna. O duchowości w sztuce oraz

tłumaczenie Świat bezprzedmiotowy Kazimierza Malewicza. Brał udział w ponad 540 wystawach w Polsce i za granicą.

Ważniejsze nagrody i wyróżnienia:

1968 – Ogólnopolskie Triennale Rysunku, Wrocław, 1 nagroda; 2 Biennale Grafiki, Kraków, nagroda specjalna; 1970 – 3 Biennale Grafiki, Kraków medal honorowy i nagroda – zakup; 1972 – 11 Biennale Grafiki „Bianco e Nero”, Lugano, nagroda ex aequo; 1977 – 12 Biennale Grafiki, Ljubljana, nagroda – zakup; 1978 – Triennale „Graphica Creativa”, Jyväskylä, dyplom honorowy; 5 Biennale Grafiki, Frechen, 2 nagroda; 1979 – 1 Biennale

Grafiki Europejskiej, Heidelberg, 2 nagroda; „Małe Formy Grafiki”, Łódź, medal honorowy ex aequo; 1981 – Ogólnopolska Wystawa Grafiki, Warszawa, Grand Prix; 1985 – Międzynarodowa Wystawa „Małe Formy Grafiki” Łódź, nagroda ex aequo; 1986 – Międzynarodowy Festiwal Malarstwa, Cagnes – sur – Mer, specjalna nagroda honorowa; 1994 – Nagroda miasta Winterthur; 1996 – Grand Prix na 12 Międzynarodowej Wystawie XYLONU. 1977 – Nagroda Krytyki im. C. K. Norwida, Warszawa; 1989 – Nagroda Państwowa w dziedzinie sztuki; 1990 – Nagroda im. Jana Cybisa; 1998 – Nagroda Miasta Łodzi; 2002 – Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski; doktorat honoris causa

4

3

3 Andrzej Bobrowski

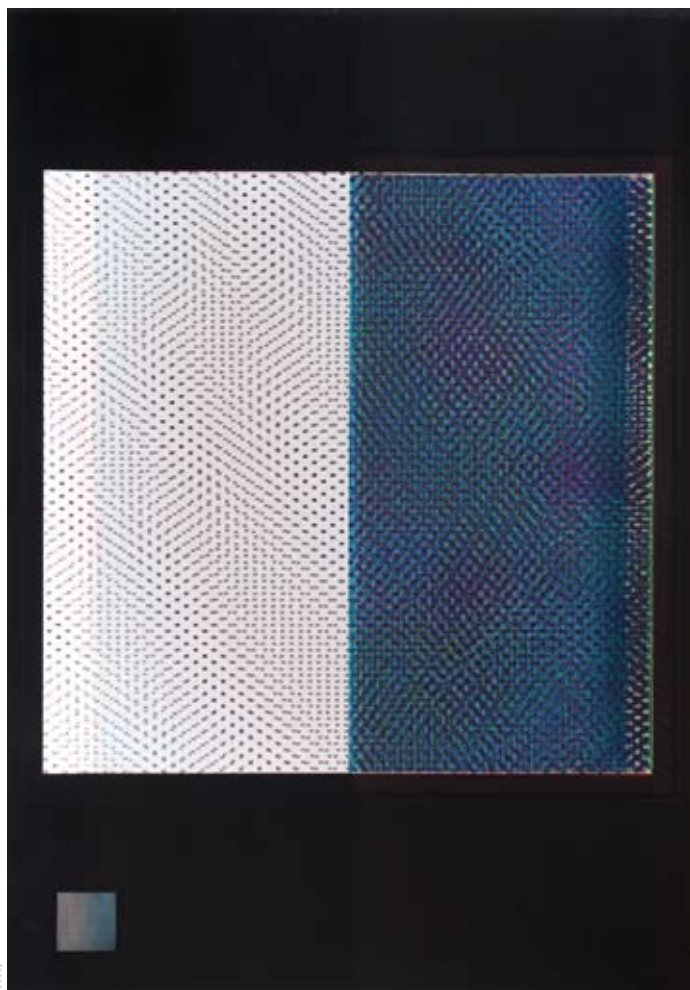
Pejzaż ludzki (kicz), 1999, druk wypukły, segment nr 1-6, format 100 x 70 cm

4 Stanisław Fijałkowski

Druga brama dla studiującego Talmud, 1981, epreuve d'artiste, drzeworyt barwny, format 52 x 67 cm

5 Dariusz Gajewski

Praca nr 1, 2009, druk cyfrowy, format 116 x 82 cm

5

Dariusz Gajewski

Urodzony w 1966 roku. Studia: Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie, Wydział Grafiki w Katowicach. Obecnie prowadzi pracownię grafiki cyfrowej na kierunku grafiki warsztatowej Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach.

Wybrane wystawy zbiorowe:

1992 - Pedagogzy i studenci z ASP w Krakowie, Wydziału Grafiki w Katowicach, Haselt, Belgia; 1995, 1997 - Biennale Plakatu Polskiego; 1996 - 3 Międzynarodowe Biennale Młodych Artystów, Ostrava, Nový Jičín, Havířov, Brno, Praha; 1998, 2001 - Kunstmarkt Dresden; 1998 - 15 grafików z Polski, Zimmergalerie, Iserloh, Niemcy; 1999 - Festiwal Plakatu Polskiego, Kraków; 1999 - Śląska Szkoła Plakatu, BWA Katowice; 1999 - Wystawa sztuki polskiej, Galeria Vent d'est, Bordeaux, Francja; 2000 - GO/Grafika Odkrywkowa; 2002 - Tuchfuhlung 2, Altstadt von Velbert - Langenberg, Niemcy; 2003, 2006 - 5 i 6 Triennale Grafiki Polskiej w Katowicach; 2003, 2006 - Międzynarodowe Triennale Grafiki w Krakowie; 2003 - 4th Egyptian International Print Triennale; 2003 - Trnava Poster Triennial; 2004 - 11 International Biennale Print and Drawing Exhibition Taiwan; 2004, 2007 - Internationale Grafik Triennale Krakau in Oldenburg; 2004 - Międzynarodowy Festiwal „Sarajewska Zima”; 2006 - „Grafika i komputer”, Galeria Krytyków Pokaz, Warszawa; 2007 - Internationale Grafik Triennale Krakau in Wien; 2007 - Międzynarodowe Triennale Grafiki w Krakowie BIS, Katowice 2007 - SIPA Seoul International Print, Photo & Edition Works Art Fair; 2008 - I Międzynarodowe Biennale Grafiki Cyfrowej Gdynia, 2009.

Nagrody:

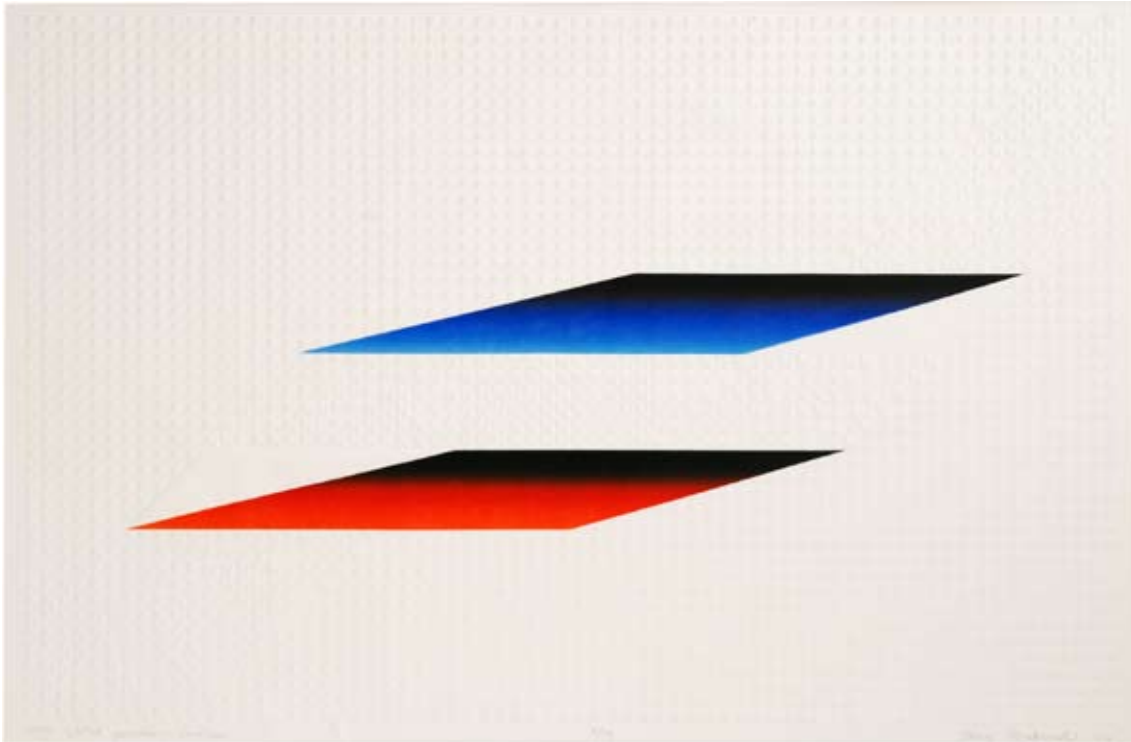
1994 - II nagroda w konkursie Grafika Roku, ASP w Krakowie; 1995 - I nagroda w konkursie na plakat „II Międzynarodowego Konkursu Wokalnego im. Stanisława Moniuszki”; 1997 - Grand Prix na Międzynarodowym Konkursie na Małe Formy Grafiki i nagroda Galerii na Odwachu za zestaw prac, Wrocław; 2001 - Nagroda Rektora ASP w Katowicach dla zespołu pedagogów Katedry Grafiki Warsztatowej; 2004, 2007 - Nagroda II stopnia Rektora ASP w Katowicach; 2006 - Nagroda regulaminowa Międzynarodowego Triennale Grafiki w Krakowie; 2008 - III nagroda na I Międzynarodowym Biennale Grafiki Cyfrowej w Gdyni.

Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi; 2005 - Złoty „Medal Gloria Artis”.

Prace w zbiorach:

Muzeum Narodowe w Gdańsku, Krakowie, Poznaniu, Szczecinie, Warszawie i we Wrocławiu; Muzeum im. Wyczółkowskiego w Bydgoszczy, Muzeum Okręgowe w Chełmie Lubelskim, Koszalinie i Radomiu; Muzeum Sztuki w Łodzi; Galeria Bielska w Bielsko-Białej. Za granicą: Muzeum Bochum, Muzeum Drzeworytu „Ugo da Carpi” w Carpi, Kupferstich-Kabinett w Dreźnie, Graphothek Erlangen, Kunsthalle Hamburg, Kunsthalle Hannover, Marburger Universitätsmuseum für

Kunst und Kulturgeschichte, Sammlung Würth in Kunzelsau, Centre de la Gravure et d'Image Imprimée w La Louvière, Tate Gallery w Londynie, St Annen-Museum w Lubece, Museo Civico di Belle Arti w Lugano, Galeria Trietiaowska w Moskwie, Museum of Modern Art w Nowym Yorku, Mc Grew Hill Collection w Nowym Yorku, Landesmuseum Oldenburg, Muzeum Narodowe w Pradze, Galerie Vytvarneho Umeni w Rudnice n/L, Muzeum Sztuki Współczesnej w Skopje, Graphische, Sammlung Albertina w Wiedniu, Museum des XX Jahrhunderts w Wiedniu, Gewerbemuseum Winterthur, Gabinet Rycin byłej Jugosłowiańskiej Akademii Nauk i Sztuk w Zagrzebiu oraz licznych kolekcjach prywatnych w Polsce i zagranicą.

6

6 Jerzy **Grabowski**

„Układ paralerny – Studium”, 1996-1997, linoryt
barwny, relief, format 52, 8 x 81, 6 cm

7

7 Izabella **Gustowska**

Trwając, 2000, technika mieszana - offset, format 100 x 70 cm

Jerzy Grabowski (1933-2004)

Grafik, malarz, pedagog. Urodził się 26 września 1933 roku w Gutkach, powiat Grajewo, obecnie województwo podlaskie. W marcu 1942 roku został internowany wraz z całą rodziną do obozu w Grajewie, wywiezionej następnie do Prus Wschodnich.

W 1945 roku po wkroczeniu wojsk radzieckich rodzina osiedliła się na Mazurach w okolicach Elku. W 1949 roku rozpoczął naukę w Państwowym Liceum Sztuk Plastycznych we Wrocławiu, w którym uzyskał maturę w 1953 roku. Studia rozpoczął na Politechnice Wrocławskiej, a następnie na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Dyplom uzyskał w 1962 roku w pracowni projektowania graficznego u profesora Józefa Mroszczaka. W czerwcu 1964 roku zawarł związek małżeński z Anną Zofią Szemborowicz, absolwentką ASP w Warszawie.

Grafiki Jerzego Grabowskiego, jednego z najwybitniejszych przedstawicieli abstrakcji geometrycznej w sztuce polskiej, konstruowane są z oszczędnych, powtarzalnych form i syntetycznych kodów barwnych. Artysta odwoływał się do powszechnie występującej zasady dualizmu w naturze, do aspektów nieskończoności oraz skończoności przestrzeni. Jego twórczość porządkowały dociekania z pogranicza filozofii i matematyki, układy cyfr transponował na wypukłości i wklęsłości papieru w systemach barwnych. Podstawową jednostką modularną artysty był trójkąt, uznany przez niego za formę uniwersalną i idealną.

Laureat kilkudziesięciu prestiżowych nagród i wyróżnień międzynarodowych i krajowych wystaw i konkursów graficznych w Europie, Japonii, Kanadzie i Stanach Zjednoczonych. Inicjator i przewodniczący komitetów organizacyjnych Międzynarodowego Triennale Grafiki „KOLOR W GRAFICE” w Toruniu (1994-2000). Autor ponad czterdziestu wystaw indywidualnych w Polsce, Francji, Niemczech, Szwecji i USA. Brał udział w ponad 350 wystawach zbiorowych krajowych i zagranicznych. Był profesorem Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi i Europejskiej Akademii Sztuk w Warszawie.

Ważniejsze nagrody: 1974 - Brązowy Medal na 13 Międzynarodowym Konkursie Rysunku im. Joan'a Miro w Barcelonie; 1979 - Grand Prix - 2 Quadriennale Drzeworytu i Linorytu Polskiego w Olsztynie; 1999 - Złoty Medal - 12. Norweskie Międzynarodowe Triennale Grafiki, Fredrikstad; 2001 - Medal Komisji Edukacji Narodowej za osiągnięcia pedagogiczne.

Jego prace znajdują się aktualnie w zbiorach muzealnych, galeriach i kolekcjach prywatnych w kraju i za granicą. Zmarł w 2004 roku w Warszawie.

Izabella Gustowska

Urodziła się w 1948 w Poznaniu. Studia w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych (obecnie Akademia Sztuk Pięknych) w Poznaniu (1967-1972). Dyplom otrzymała w 1972 roku w pracowni prof. Tadeusza Jackowskiego. Obecnie profesor zwyczajny w ASP w Poznaniu. Prowadzi pracownię działań multimedialnych i performatywnych. Kierownik Katedry Intermediów (2002-2007). Była również długoletnim profesorem w Instytucie Sztuk Pięknych Uniwersytetu Zielonogórskiego, obecnie członek Rady Programowej Artoteki Biblioteki Uniwersytetu Zielonogórskiego.

W latach 1979 -1994 prowadziła poznańską Galerię ON. Realizuje prace w obszarze różnych mediów. Pracuje cyklami: 1979 -1990 Względne cechy podobieństwa; 1990 -1994 Sny; 1994 - 1997 Płynąc; 1996 - 2001 Śpiewające pokoje; 1999 - 2001 Namietności i inne przypadki; 2001 - 2007 Life is a Story. Mieszka i pracuje w Poznaniu.

Na przełomie lat 1970 -1978 była członkinią grupy poznańskich artystów odNOWA. W latach 1979 -1994 prowadziła poznańską Galerię ON. Była stypendystką prof. Emilio Vedovy w Wenecji; dwukrotnie Funduszu Rozwoju Twórczości Plastycznej, University of Alberta w Edmontonie w Kanadzie; Fundacji San Zanobi we Włoszech; Central Saint Martin's College of Art w Londynie oraz kilkakrotnie Ministerstwa Kultury i Sztuki. W 1987 reprezentowała Polskę na Biennale w São Paulo. Jest laureatką licznych prestiżowych międzynarodowych biennale i triennale grafiki (Kraków, Lublana, New Dehli, Fredrikstad) oraz konkursów w dziedzinie rysunku, malarstwa, grafiki a nawet tkaniny. Miała ponad 60 wystaw i prezentacji indywidualnych oraz brała udział w ponad 400 wystawach zbiorowych w kraju i za granicą.

Jest kuratorką około 15 wystaw i projektów indywidualnych oraz wydarzeń artystycznych m. in. cyklu wystaw i spotkań artystycznych: Obecność w Poznaniu, II Biennale Fotografii w Poznaniu, Art Poznań i Targi sztuki.

Za działalność artystyczną i dydaktyczną otrzymała 44 prestiżowe nagrody m. in. Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz instytucji rządowych i administracji państwowej. Jest laureatką 7 stypendiów ministerialnych, rządowych oraz krajowych i zagranicznych fundacji twórczych.

Ważniejsze wystawy indywidualne:

2009 - ..... abort green....., Galeria Sztuki Najnowszej, Miejski Ośrodek Sztuki, Gorzów Wlkp; 2008 - Alicja w krainie mediów (Izabella Gustowska, „She – Ona. Media Story). Stara Rzeźnia, Poznań; 2007- Life is a Story, Muzeum Narodowe, Poznań; 2001 - Namietności i inne przypadki, Centrum Sztuki Współczesnej, Zamek Ujazdowski, Warszawa; 1996 - Płynąc, Galeria Sztuki Współczesnej Zachęta, Warszawa; 1994 - Sny, Państwowa Galeria Sztuki, Sopot; 1990 - Białe czerwone czarne, Galeria Studio, Warszawa; 1986 - Względne cechy podobieństwa I, Muzeum Narodowe, Wrocław.

Ważniejsze wystawy zbiorowe:

2007 - GK Collection, Stary Browar, Poznań; 2005 - Two Asia Two Europe, Doulon Museum of Modern Art, Szanghaj; 2003 - Architectures of Gender. Contemporary Women's Art in Poland, Sculpture Center NYC; 1988 - XLIII Esposizione Internazionale d'Arte, La Biennale di Venezia; 1987 - Expressiv, Central Art since 1960, Museum Moderner Kunst Wien, Hirshhorn Museum, Washington DC; 1983, 1987 - 17a, 19a Bienal Internacional de Sao Paulo.

8

Toine Horvers

„Archief”, 1992, sitodruk, format 76 x 57 cm

Toine Horvers

Urodzony w 1947 roku - wybitny artysta holenderski. Tworzy w obszarze performance i instalacji głównie o charakterze dźwiękowym. Swoje realizacje prezentował m. in. w Holandii, Niemczech, Irlandii, Francji, Australii, Wielkiej Brytanii, Stanach Zjednoczonych, a także wielokrotnie w Polsce. Uczestniczył w tak prestiżowych wystawach jak Dokumenta 8 Kassel. Mieszka w Rotterdamie. Utrzymywał bliskie kontakty z galerią ON i Galerią Wielką 19 w Poznaniu. Obecnie współpracuje z Akademią Sztuk Pięknych w Poznaniu. W 1988 roku - podczas organizowanej przez Galerię ON wystawy Obecność II - na krętych schodach budynku ASP stworzył unikatową dźwiękową rzeźbę, a kilka lat później powstał przestrzenny poetycki utwór na 12 głosów, których wykonawcami i współautorami byli studenci pracowni rzeźby prof. Jana Berdyszaka.

9 Jozef Jankovič

Bez tytułu, serigrafia, grafika komputerowa, 14/40, format 62 x 44 cm

Jozef Jankovič

Urodził się w 1937 roku. Mieszka i pracuje w Bratysławie. Uznawany jest za czołowego przedstawiciela pokolenia lat sześćdziesiątych w sztuce słowackiej. Uczestnik i laureat paryskiego Biennale Młodych w roku 1969. W latach 70. XX wieku artysta zainteresował się sztuką niefiguratywną, zaczął poszukiwanie nowych możliwości w obrębie grafiki komputerowej. Prezentowane prace z tego okresu znajdują się w Kolekcji Artoteki Grafiki Biblioteki Sztuki Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Ważniejsze wystawy indywidualne:

2008 - Jankovič. Pro et contra. Slovak Institute, Moskwa; 2007 - Pro et contra. Slovakian Institute, Rzym; 2005 - Powrót do lat 60, Bunkier Sztuki, Kraków; 2004 - Trasfiguration, Slovakian Institute, Budapeszt; 2001 - Certificate, Medienzentrum, Passau, Nova Gallery, Bratysława; 1998 - Drawings by Jozef Jankovič, University of Houston - Clear Lake, Houston; 1997 - Works from 1958 - 1997, Slovakian National Gallery, Bratysława; 1996 - Jozef Jankovič 1961 - 1964, Nova Gallery, Bratysława; 1992 - Nova Gallery, Bratysława; 1990 - Ernst Museum, Budapeszt; City Gallery of Bratislava.

Ważniejsze wystawy zbiorowe:

2009 - Czech and Slovak art of the Sixties, Art Gallery, Ostrawa; Czech and Slovak art 1970 - 1989, Museum of Modern Art, Olomouc; 2007

- Contemporary Slovak Art, National Museum of Contemporary Art, Bukareszt; 111 Works of Art from the Collections, Slovak National Gallery, Bratysława; 2007 - Contemporary Slovak Art 1960 - 2000 City Museum, Győr; Hommage a Kassák, Kassák Museum, Budapest; Contemporary Slovak Art, 1960 - 2000, City Gallery, Lubljana; 2008 - Concept, conception, extracts, Vasarely Museum, Budapeszt; 2006 - Slovak Myth, Slovak National Gallery, Bratysława; Autopoesis, Slovak National Gallery, Bratysława; 2005 - Contemporary Slovak Art 1960 - 2000, Ernst Museum, Budapeszt; 2003 - Slovak Visual Art 1970, Slovak National Gallery, Bratysława; "New" Slovak Art 1936 - 2001, Kunsthalle Exnergasse, Wien; 1999 - Aspect / Positions. 50 Years of Art in Central Europe 1949 - 1999, MUMOK, Wien; Ludwig Museum, Budapest; Fundació J. Miró, Barcelona; JH Gallery, Southampton; 1998 - Modern Slovak Graphic Art from the Collection of Bratislava City Gallery, Pretoria, Paragon - Myth - Utopia; Statna Gallery, Banská Bystrica; Slovak Art 1900 - 1970, Permanent exhibition of Slovak National Gallery, Bratysława; Modern Slovak Graphic Art, Jeruzolima; Slovak Graphic Art of the Nineties, National Museum of Arts, Kijow.

10 Janina Kraupe

Notacje symboliczne, 2003, epreuve d'artiste II/VI, linoryt barwny

Janina Kraupe

Urodziła się w roku 1921 w Sosnowcu. Studia malarskie w krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych rozpoczęła jako siedemnastolatka w roku 1938; była wówczas (1938-1939) studentką mało znanego, przedwcześnie zmarłego Pawła Dąbca. Podczas II wojny światowej kontynuowała naukę w Kunstgewerbeschule (1940-1941) w pracowni Fryderyka Pautscha, gdzie poznała między innymi Tadeusza Brzozowskiego, Tadeusza Kantora, Kazimierza Mikulskiego, a także Mieczysława Porębskiego, z którymi zaprzyjaźniła się i związała artystycznie. W latach 1942 - 1943 uczestniczyła w działalności teatru konspiracyjnego Tadeusza Kantora. Po wojnie kontynuowała studia w krakowskiej Akademii: w zakresie malarstwa sztalugowego pod opieką Eugeniusza Eibischa (1945 - 1947), a w zakresie malarstwa monumentalnego pod kierunkiem Wacława Taranczewskiego. Równolegle, w latach 1945-1948, studiowała grafikę w pracowniach Andrzeja Jurkiewicza i Konrada Szrednickiego. Absolutorium otrzymała w roku 1948, a dyplom z malarstwa sztalugowego siedem lat później. Od roku 1948 do emerytury pracowała w macierzystej uczelni; w roku 1980 uzyskała tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1987 - profesora zwyczajnego.

Od roku 1958 Janina Kraupe jest członkiem Grupy Krakowskiej, od 1951 należy do Związku Polskich Artystów Plastyków. Uprawia malarstwo, grafikę i rysunek. Swoje prace eksponowała na ponad 100 wystawach indywidualnych i brała udział w około 720 wystawach zbiorowych w Polsce i za granicą. Zrealizowała 26 polichromii.

Jej obrazy i grafiki znajdują się w wielu muzeach i kolekcjach prywatnych, polskich i zagranicznych, m. in.: w Muzeach Narodowych w Krakowie, Warszawie, Poznaniu, Wrocławiu, Szczecinie, w Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum Sztuki w Kilonii, Muzeum w Bochum, Muzeum Guggenheima w Nowym Yorku i in. Artystka jest laureatką ponad 40 prestiżowych nagród i wyróżnień. W 1974 roku otrzymała Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.

Jest jedną z najciekawszych, oryginalnych polskich artystek drugiej połowy XX stulecia. W swojej twórczości inspirowała się buddyzmem tybetańskim, kulturą Dalekiego Wschodu i filozofią zen.

Fascynuje ją przede wszystkim, jak pisała w 1976 roku:

„To, co jest zmienne, nieuchwytne, rozgrywające się w różnych planach, istniejące w różnych czasach, kojarzone w wyobraźni nie tylko jako obrazy, ale jako znaki, symbole, zapisy; cała domena muzyki, poznawalnej jedynie w czasie (...). Cała wielowarstwowa, wieloprzestrzenna tkanka naszego istnienia, które definiuje sytuację człowieka jako stan nieustannego mijania zjawisk, obrazów, doznań. Stan, w którym istnieje jakieś centrum, wewnątrz którego zbiegają się, jednoczą wszystkie linie metamorfoz, pole, z którego obserwuje się przemiany - to wszystko, co jest i ruchem i trwaniem (...).”

Zbigniew Lutomski

Urodził się 1934 roku w Grodnie. Studia w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie ukończył w 1960 roku. Jest profesorem Poznańskiej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych, gdzie od 1965 roku prowadzi pracownię drzeworytu. Od 1996 profesor Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu i Krakowie. Należał do międzynarodowego stowarzyszenia XYLON w Szwajcarii, jest honorowym członkiem International Biographical Centre w Cambridge. Od 1985 - 1991 pełnił funkcję komisarza Międzynarodowego Biennale Grafiki oraz Międzynarodowego Triennale Grafiki w Krakowie. Wielokrotnie przewodniczył w obradach jury wystaw ogólnopolskich i międzynarodowych.

Brał udział w ponad 20 wystawach indywidualnych w kraju i za granicą oraz w około 80 wystawach zbiorowych krajowych i zagranicznych w Europie, USA, Meksyku i Kanadzie.

Wybrane nagrody i wyróżnienia:

1961 - Medal Towarzystwa Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie; 1962 - Wyróżnienie, Biennale Grafiki, Kraków; 1965 - Wyróżnienie, Wystawa Złote Grono, Zielona Góra; 1966 - Nagroda Specjalna, I Międzynarodowe Biennale Grafiki, Kraków; 1968 - Brązowy Medal, Festiwal Sztuk Pięknych, Warszawa; 1968 - II Nagroda, Międzynarodowa wystawa drzeworytu, Bańska Bystrzyca; 1968 - Nagroda Mera Tokio, Biennale Grafiki, Tokio; 1969 - Wyróżnienie, Ogólnopolski Konkurs Graficzny, Łódź; 1969 - Nagroda, IV Ogólnopolska Wystawa Grafiki, Łódź; 1970 - Nagroda Rektora ASP, III Międzynarodowe Biennale Grafiki, Kraków; 1971 - Nagroda MKiS, Ogólnopolska Wystawa Grafiki, Poznań; 1973 - I Nagroda, Ogólnopolski Konkurs Graficzny, Łódź; 1973 - Medal i wyróżnienie MKiS „Złote Grono”, Zielona Góra; 1975 - Nagroda MKiS, Ogólnopolski Konkurs Graficzny, Łódź; 1975 - Nagroda Regulaminowa „Sztuka Faktu”, Bydgoszcz; 1976 - Nagroda firmy Rowney; 1978 - Nagroda Fundowana, Ogólnopolska Wystawa Grafiki, Warszawa; 1979 - II Nagroda, Ogólnopolski Konkurs Graficzny im. J. Gielniaka, Jelenia Góra; 1979 - III Nagroda, Ogólnopolski Konkurs Graficzny, Łódź; 1981 - Nagroda BWA, Ogólnopolski Konkurs Graficzny, Łódź; 1983 - Wyróżnienie, Ogólnopolski Konkurs Graficzny im. J. Gielniaka, Jelenia Góra; 1986 - Nagroda Regulaminowa, Medal Honorowy, XI Biennale Grafiki, Kraków; 1987 - Nagroda Wojewody, IV Quadriennale drzeworytu, Olsztyn; 1987 - II Nagroda, Ogólnopolski Konkurs Graficzny, Łódź; 1988 - Nagroda MKiS, „Primum non nocere”, Kraków; 1989 - II Ogólnopolski Konkurs Graficzny, Łódź; 1991 - Nagroda Regulaminowa, Międzynarodowe Triennale Grafiki, Kraków; 1991 - Grand Prix, V Quadriennale drzeworytu i Linorytu Polskiego, Olsztyn; 1995 - I Nagroda Równorzędna, VI Quadriennale drzeworytu, Olsztyn; 1995 - III Nagroda, Międzynarodowe Triennale Drzeworytu, Bańska Bystrzyca; 1997 - Nagroda Równorzędna, V Międzynarodowe Triennale Sztuki, Majdanek; 1997 - Grand Prix, IX Ogólnopolski Konkurs Graficzny im. J. Gielniaka, Jelenia Góra; 1997 - Nagroda fundowana Prezesa Zarządu Głównego ZPAP, 3 Triennale Grafiki Polskiej, Katowice; 1997 - Nagroda zakup, Międzynarodowa Wystawa Grafiki, Portland; 1999 - Grand Prix, VII Quadriennale Drzeworytu Polskiego, Olsztyn; 2003 - Wyróżnienie Honorowe 11 Konkurs Graficzny im. J. Gielniaka w Jeleniej Górze.

Prace w wybranych kolekcjach:

Biblioteka Kongresu, Waszyngton; Muzeum Sztuki, Genewa; Muzeum Narodowe, Praga; Muzeum Narodowe, Sztokholm; Miejskie Zbiory Sztuki, Drezno; Zbiory graficzne, Albertina, Wiedeń; Muzeum Narodowe Warszawa, Kraków, Poznań; Muzeum Sztuki, Łódź; Muzeum Ziemi Bydgoskiej; Miejskie Muzeum Sztuki, Reutlingen, Portland Muzeum; Kolekcja Grafiki „Lilja” Mariefred-Szwecja; Muzeum Sztuki, Le Locle, Szwajcaria;

11

11 Zbigniew Lutomski

„Kompensacja VII”, 1999, epreuve d’artiste I/X, drzeworyt, format 64 x 100 cm

12

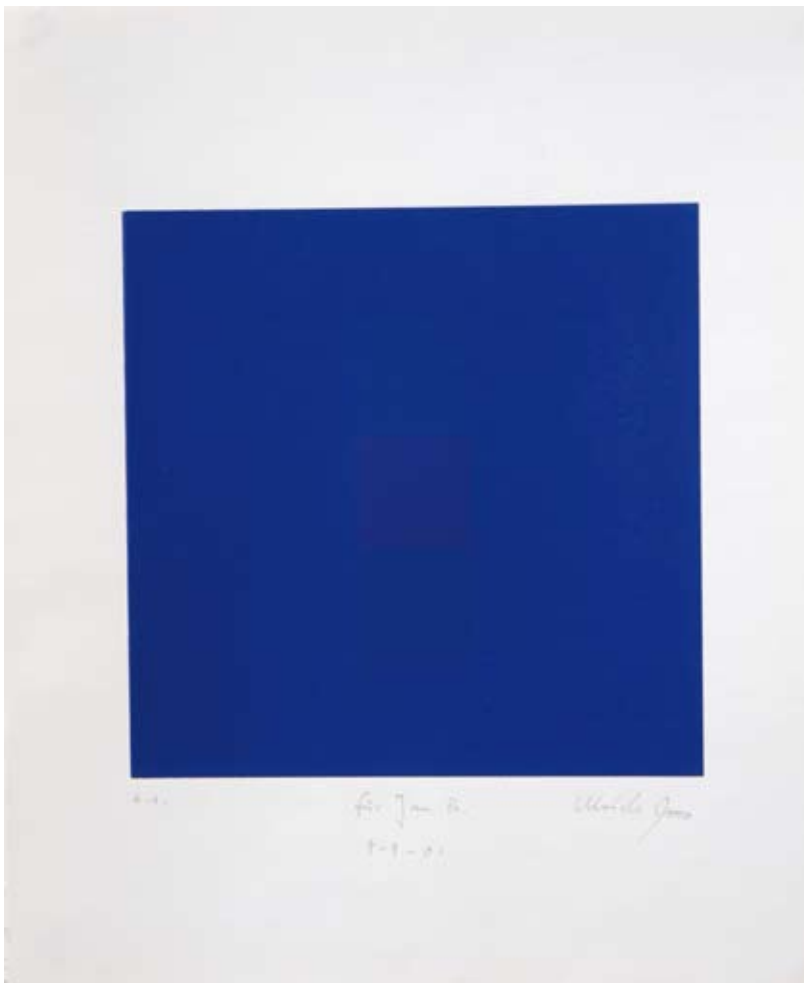
12 Wojciech Müller

Rafe VII, 2004, epreuve d'artiste, technika mieszana, format 90 x 60 cm

Wojciech Müller

Urodził się w 1947 roku. W 1972 roku ukończył studia w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Poznaniu. W latach 1990 -1996 pełnił funkcję rektora. Za jego kadencji poznańska PWSSP przemianowana została na Akademię Sztuk Pięknych. Ponownie wybrany został na stanowisko rektora na kadencję 2002-2005. Jest również profesorem w Katedrze Sztuki i Kultury Plastycznej Uniwersytetu Zielonogórskiego i członkiem Rady Programowej Artoteki Biblioteki Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Zajmuje się grafiką, scenografią i działaniami plenerowymi. W latach 70. był liderem Grupy Plastycznej „Od Nowa”, z którą zrealizował kilkadziesiąt wielkich widowisk plenerowych. Prace graficzne tworzy w technice własnej, opierając się na fotografii, projekcji światła, zapisie wideo i druku offsetowym. Anektując przestrzeń, światło i dźwięk stwarza parateatralne aranżacje. Zrealizował około 50 wystaw indywidualnych w kraju i za granicą; brał udział w kilkuset pokazach zbiorowych.

13

13 Ulrich Otto

„9 – 9 – 01”, 2001, serigrafia, format 26 x 31 cm

Ulrich Otto

Urodził się 14 maja 1944 roku w Poczdamie. W latach 1963 - 1965; 1969 - 1973 studiował malarstwo i wychowanie plastyczne w Akademie der Bildenden Künste, München, Malerei (u. a. Meistermann Jochims). W 1979 roku zdał egzamin państwowy i został tłumaczem języka włoskiego (Dolmetscher – und Übersetzerdiplom Italienisch.) W latach 1973 - 1975 studiował historię sztuki i archeologię na Uniwersytecie Ludwiga Maximiliana w Monachium. W latach 1973 - 1974 rozpoczął działalność dydaktyczną jako nauczyciel akademicki (wykłady zlecone z sitodruku) na Wydziale Pedagogicznym Uniwersytetu Ludwiga Maximiliana w Monachium. Przez trzy lata (1977 - 1979) pracował jako nauczyciel w Technikum w Monachium i Gimnazjum w Ebern. W 1978 był wykładowcą w Lehrauftrag an der Fachhochschule in Coburgu. Prowadził wykłady z teorii i zastosowania barw w architekturze. W latach 1979 - 1980 pracował na stanowisku asystenta, a następnie profesora na Uniwersytecie w Oldenburgu. Prowadził zajęcia z dydaktyki sztuk pięknych i komunikacji wizualnej.

Od 1980 roku zajmuje się działalnością artystyczną. W latach 1981 - 1982 prowadził wykłady zlecone z teorii barw w architekturze i sitodruku na Wyższej Szkole Pedagogicznej w Monachium. W 1990 roku ukończył kurs grafiki komputerowej i animacji. Od 1992 roku pracuje jako nauczyciel wychowania plastycznego w prywatnym gimnazjum w Monachium.

Zorganizował 20 wystaw indywidualnych. Brał udział w 60 wystawach zbiorowych: w Niemczech, Polsce, Holandii, Austrii, Szwajcarii, Hiszpanii, Egipcie i na Węgrzech.

Prace w zbiorach:

Staatliche Graphisch Sammlung, München, Museum für Moderne Kunst (MAM), Rio de Janeiro (BRA), Museum Modern Art, Hünfeld (D), Forum Konkrete Kunst, Erfurt (D), Albers Foundation, New Haven (USA).

14

14 Jan Pamuła

Obraz 015, 2000, epreuve d' artiste, grafika komputerowa, format 80 x 60 cm

Jan Pamuła

Urodzony w 1944 roku w Spytkowicach koło Oświęcimia. Ukończył Liceum Ogólnokształcące im. Stanisława Wyspiańskiego w Kętach. Studiował malarstwo i grafikę w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie w latach 1961 - 1968 i w Ecole Nationale Supérieure des Beaux Arts w Paryżu w 1967 roku. Dyplom uzyskał w 1968 roku. Obecnie jest profesorem w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Uprawia malarstwo, grafikę i media elektroniczne (pierwsze rysunki komputerowe powstały w 1980 roku). Jest autorem ponad 50 wystaw indywidualnych w kraju i za granicą. Brał udział w kilkuset wystawach zbiorowych, krajowych i zagranicznych. Za twórczość graficzną otrzymał wiele nagród na wystawach międzynarodowych i ogólnopolskich.

W 2003 roku - Nagroda im. Witolda Wojtkiewicza za wystawę malarstwa „Obiekty geometryczne – retrospekcja” w Starmach Gallery. Jego prace znajdują się w zbiorach muzealnych: Muzeum Narodowe w Warszawie i Krakowie; Muzea Okręgowe w Szczecinie, Chełmie i Lublinie; Victoria and Albert Museum w Londynie; Albertina w Wiedniu; Portland Art. Museum w Oregon; Muzeum w Bochum; Mondrian Museum w Amersfoort. Jest wieloletnim członkiem ZPAP, oraz członkiem „Grupy Krakowskiej”, wielokrotnym kuratorem oraz jurorem wystaw i konkursów.

16

16 Adam Romaniuk

Wobec Wartości, 1997, epreuve d'artiste VI, serigrafia IV, format 100 x 70 cm

Mirostław Pawłowski

Urodzony 8 lutego 1957 roku. Studiował w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Poznaniu w latach 1976-1981. Dyplom z wyróżnieniem uzyskał w 1981 roku.

W 1984 otrzymał stypendium zagraniczne PWSSP im. Marii Dokowicz za najlepszy dyplom w 1981 roku. Od 1982 pedagog w zakładzie grafiki na Wydziale Sztuk Pięknych UMK w Toruniu. Jednocześnie od 1995 prowadzi pracownię serigrafii na ASP w Poznaniu. W latach 1996-1999 kierownik Katedry Grafiki ASP w Poznaniu, 1999-2002 prodziekan i dziekan

Wydziału Malarstwa, Grafiki i Rzeźby ASP w Poznaniu, a w latach 2002-2008 dziekan Wydziału Grafiki. Obecnie pełni funkcję pełnomocnika rektora ds. promocji i wydawnictw. Jest profesorem zwyczajnym. W latach 1983-2008 zorganizował 54 wystawy indywidualne grafiki oraz brał udział w 194 wystawach zbiorowych w kraju i za granicą.

Nagrody:

1983 - Międzynarodowe Biennale Ekslibrisu, Sint-Niklaas (nagroda w dziale wypukłodruku); 1985 - Międzynarodowa Wystawa „Młodzi na rzecz Pokoju”, BWA, Toruń - II nagroda za plakat; 1986 - Ogólnopolska Pokonkursowa Wystawa Grafiki, BWA, Szczecin, II nagroda; 1986 - Międzynarodowe Biennale Grafiki w Krakowie - nagroda regulaminowa SBWA; 1990 - Międzynarodowe Biennale „Wobec Wartości”, Katowice - nagroda Komitetu Kultury Niezależnej; 1983, 1987 - nagroda rektora UMK w Toruniu III stopnia; 1998 - nagroda rektora UMK w Toruniu II stopnia; 1998 - nagroda rektora ASP w Poznaniu I stopnia; 1999 - nagroda rektora ASP w Poznaniu indywidualna i zespołowa; 2000 - nagroda rektora ASP w Poznaniu indywidualna I stopnia; 2004 nagroda rektora ASP w Poznaniu III stopnia; 2006 - Międzynarodowe Triennale Grafiki

15

15 Mirosław Pawłowski

Kamuflaż - Maski 3, 2003, serigrafia, format 70 x 100 cm

w Krakowie - nagroda regulaminowa; 2007 - Nagroda Specjalna Jury za opracowanie graficzne publikacji „Grafika Artystyczna. Podręcznik warsztatowy” wyd. przez ASP w Poznaniu i UW Warszawa; 2007 - Logo i elementy identyfikacji Centrum Sztuki Współczesnej w Toruniu, nagroda w konkursie; 2008 - Nagroda Rektora ASP w Poznaniu I stopnia.

Prace w zbiorach publicznych:

Muzea Narodowe w Warszawie i Szczecinie; Muzea Okręgowe w Bydgoszczy i Toruniu; Muzeum Warmii i Mazur, Olsztyn; Muzeum Pomorza Środkowego, Słupsk; Muzeum Plakatu w Wilanowie, Warszawa; Miejska Galeria Sztuki, Łódź; Galeria Miejska „Arsenał”, Poznań; Galeria Sztuki „Wozownia”, Toruń; Biblioteka Narodowa, Warszawa; Galerie Gallus, Frankfurt nad Odrą, Biblioteka Uniwersyteckiego Zielonogórskiego, ASP Poznań; MTG Kraków; Muzeum Plakatu, Toyama (Japonia); Muzeum Plakatu Lahti, (Finlandia); UTK Knoxville, TN, (USA); The International Poster Collection, Fort Collins CO, (USA); Graphic Center, Thessaloniki, (Grecja); Mazowieckie Centrum Sztuki Współczesnej Elektrownia w Radomiu; Civic Museum Cremona, Włochy.

17

17 Marcin Surzycki

Rock, 2003, intaglio, format 70 x 100 cm

Adam Romaniuk

Urodził się w 1949 roku w Gliwicach. Katowicki Wydział Grafiki ASP w Krakowie ukończył w 1973 roku. Od 1973 roku pracował jako asystent, starszy asystent i adiunkt w Katedrze Projektowania Graficznego. W latach 1978 - 1991 prowadził kolejno pracownię projektowania typograficznego, zespoloną pracownię kompozycji, liternictwa i typografii, pracownię projektowania graficznego II - projektowanie książki. Od 1991 do 2000 roku kierował pracownią druku płaskiego, a od 2000 roku pracownią technik nietradycyjnych. Od 2003 roku jest kierownikiem Katedry Grafiki Warsztatowej w ASP w Katowicach.

Uprawia grafikę warsztatową (litografię, serigrafie) komputerową i grafikę projektową (projektowanie książki, grafikę prasową, plakat). Zorganizował ponad 30 wystaw indywidualnych oraz brał udział w około 200 wystawach zbiorowych.

Prace w zbiorach:

Muzeum Górnośląskie, Bytom; Muzeum Śląskie, Katowice; Muzea Narodowe: Kraków, Przemyśl; Muzeum im. L. Wyczółkowskiego, Bydgoszcz; Muzeum Plakatu w Wilanowie, Warszawa; Muzeum Lubelskie, Lublin; Folkwangmuseum, Essen; Kjarvalsstadir, Reykjavik; University of Nebraska, Lincoln; Miejska Galeria Sztuki, Łódź.

Ważniejsze wystawy indywidualne:

1983 – Art Polonia Galerie, Dusseldorf; 1990 - Galeria di anchieri, Torino; 1997 - Festiwal ART EU2, Hattingen; 2 - BWA, Katowice; 2003 - Galeria Studio, Warszawa,

Ważniejsze wystawy zbiorowe:

1980, 1986 - Intergrafia, Katowice; 1980, 1986, 1994, 2000 – Międzynarodowe Triennale Grafiki, Kraków; 1985 - 4 Biennale, Baden – Baden; 1987 - GRAPHIKA ATLANTIKA, Reykjavik; 1991, 1994, 2000, 2003 – Triennale Grafiki Polskiej, Katowice; 2003 - POLSKA - JAPONIA, Manga, Kraków.

Marcin Surzycki

Urodził się w 1963 roku w Poznaniu. Studiował na Wydziale Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. W latach 1988 - 1989 otrzymał Stypendium Ministra Kultury i Sztuki. Dyplom uzyskał w 1989 roku w pracowni wkłęsłodruku prof. Andrzeja Pietscha. Obecnie jest dr hab. Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Jest członkiem Stowarzyszenia Międzynarodowe Triennale Grafiki. Zajmuje się grafiką i rysunkiem. Brał udział w ponad 200 wystawach oraz pokazach sztuki w Europie, Japonii, USA, Korei, Chinach.

Nagrody:

2007 - Nagroda I stopnia Rektora ASP w Krakowie; 2003 - Grand Prix, 5 Triennale Grafiki Polskiej w Katowicach; 2003 - Nagroda Specjalna, Międzynarodowe Triennale Grafiki w Krakowie; 1996 - 9th Space International of Miniature Print Exhibition, Seoul, Korea; 1996 – Nagroda Publiczności, 6 Międzynarodowe Biennale Architektury, Kraków; 1996 - Nagroda Regulaminowa, 11th German International Exhibition of Graphic Art, Frechen; 1994 - Grand Prix, Najlepsza Grafika Miesiąca ZPAP Kraków.

Marcin Surzycki swoje barwne obrazy graficzne tworzy przy pomocy matryc, których historycznym pierwowzorem jest negatywowy wizerunek dłoni na ścianie Groty Chauvet'a, odkrytej w 1994 roku we Francji. Tworzy monumentalne architektoniczne formy jako obiekty graficzne mocno związane z płaszczyzną, które dodatkowo wzmacnia kolorem i syntetycznym ujęciem sylwetowym.

Marian Szpakowski

Urodził się 11 stycznia 1926 roku w Zaleszczykach w Tarnopolskiem w rodzinie inteligentnej jako, syn Władysława i Julii z domu Sałabun. Do szkoły powszechnej uczęszczał w 1933 roku w Nowych Reptach koło Tarnowskich Gór, gdzie w 1928 roku przeprowadzili się jego rodzice. W czasie wojny, po kilkakrotnej zmianie miejsca zamieszkania podjął naukę w Publicznej Rzemieślniczej Kupieckiej Szkole Zawodowej w Nowym Mieście. Po ukończeniu szkoły średniej w Przemyślu w 1948 roku podjął studia w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie na Wydziale Malarstwa, w pracowni profesora Zygmunta Radnickiego i Hanny Rudzkiej-Cybisowej oraz w pracowni grafiki u profesora Andrzeja Jurkiewicza. W 1954 roku otrzymał dyplom artysty malarza i przez krótki czas zajmował się dokumentacją prac archeologicznych przeprowadzanych na Wawelu. Do Zielonej Góry przyjechał w 1954 roku jako stypendysta Ministerstwa Kultury i Sztuki i już jesienią ekspozował swoje prace rysunkowe na Wystawie ZPAP Okręgu Poznańskiego. W roku następnym jego Studium portretowe zostało zakwalifikowane i wystawione na Ogólnopolskiej Wystawie Młodej Plastyki w słynnym warszawskim „Arsenale” i zostało zakupione do zbiorów państwowych. W 1956 roku jego prace pojawiają się na wszystkich – organizowanych w Poznaniu i Zielonej Górze - okręgowych przeglądach plastyki.

Jesienią 1957 roku wyjechał do Anglii by odwiedzić ojca, który po wojnie zamieszkał w Londynie. Nawiązał liczne kontakty z polską emigracją artystyczną i wziął udział - w międzynarodowym towarzystwie – w inauguracyjnej wystawie Drian Galery (z udziałem m. in. Henry More a, Viery de Silvy i Zao-Wu-Ki).

Po powrocie do kraju w 1958 roku prezentował swoje prace na pierwszej indywidualnej wystawie w Salonie ZPAP w Zielonej Górze. W 1959 jego prace ekspozowane były w Warszawie: na wystawie Malarze Zielonej Góry w Salonie „Ekranu” oraz na wystawie Plastyka Ziemi nadodrzańskich.

Po następnej wystawie we Wrocławiu wyjechał do Anglii i doprowadził do założenia grupy „Kraąg”. Tworzyli ją artyści z Londynu, Krakowa, Wrocławia i Zielonej Góry. Kilkakrotnie wystawiali swoje prace w Londynie. W 1961 roku został wybrany prezesem Zarządu Okręgu ZPAP w Zielonej Górze. Sprawował tę funkcję przez następnych dziesięć lat. Organizowane od 1963 roku wystawy „Złotego Grona”, w których był twórcą i organizatorem ściągały do Zielonej Góry artystów, teoretyków, krytyków i historyków sztuki.

W latach 60. XX wieku aktywnie uczestniczył w organizowaniu wystaw grupy „Kraąg” i „Złotego Grona”. Brał udział w pracach Prezydium Zarządu Głównego ZPAP, w sekcji grafiki. Wystawiał swoje prace na wielu wystawach o charakterze ogólnopolskim m. in. na I Festiwalu Polskiego Malarstwa Współczesnego w Szczecinie (1963), II i III Biennale (w 1962 i 1964 roku), I Biennale Form Przestrzennych w Elblągu (w 1965 roku).

Jego prace często pojawiały się na wystawach międzynarodowych oraz przeglądach polskiej sztuki organizowanych za granicą m. in. na Wystawie Polskiej Sztuki Współczesnej w Sztokholmie, V Międzynarodowej Wystawie Grafiki w Lublanie (1963 rok), I Międzynarodowym Biennale Grafiki w Krakowie (w 1966 roku). W 1970 roku zawiera związek małżeński z Marią Jastrzębską, ponownie wyjechał do Anglii. W Exter, w tamtejszym College of Art pracował nad grafikami. W roku następnym założył przy zielonogórskim klubie MPiK „Galerię 70”. Z założenia miała ona promować sztukę eksperymentalną. Wystawiali w niej m. in.: Lynn Chadwick z Anglii, Jan Berdyszak, Marian Bogusz, Jerzy Rosołowicz. W latach 70. XX wieku był członkiem zespołu opracowującego koncepcję zielonogórskiej starówki, a także przez wiele lat pełnił funkcję plastyka miejskiego. Ważniejsze wystawy w których brał udział: RS Baltica w Visy (1970 rok), III Międzynarodowe Brytyjskie Biennale Grafiki w Bradford w 1972 roku, Międzynarodowa Wystawa Vier Länder - Vier Tendenzen w Zurychu w 1973 roku oraz Wystawa Geometria i Emocje w Muzeum Narodowym w Warszawie w 1978 roku. Był często zapraszany do udziału w organizowaniu plenerów, sympozjów i spotkań: m. in. plenerów koszańskich w Osiekach (w 1963, 1966 i 1968 roku), pleneru Ingerencja plastyka w środowisko zurbanizowane w Łagowie. Był eksperymentatorem nie tylko w malarstwie ale i w grafice. Brał udział w ponad dwudziestu wystawach w kraju i zagranicą. Największą monograficzną wystawą jego prac miała miejsce w grudniu 1993 roku w Muzeum w Zielonej Górze, które posiada największą kolekcję prac

18

18 Marian Szpakowski (1926-1983)

Loda, 1960-1970, epreuve d'artiste, technika mieszana, linoryt, format 70 x 87 cm

artysty. Jego prace znajdują się w zbiorach muzeów polskich: Muzeum Narodowego w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Poznaniu Gdańsku, Muzeach Okręgowych w Bydgoszczy i Chełmie oraz Kolekcji Grafiki Biblioteki Sztuki Uniwersytetu Zielonogórskiego. Marian Szpakowski był wielokrotnie nagradzany i wyróżniany za osiągnięcia artystyczne i animatorskie. Otrzymał Lubuską Nagrodę Kulturalną (1961, 1969, i 1980 roku), Nagrodę na I Festiwalu Polskiego Malarstwa Współczesnego w Szczecinie (1962 roku), nagrodę „Złotego Grona” w dziedzinie malarstwa (w 1963 roku), nagrodę na II Biennale Grafiki w Krakowie (w 1964 roku), Nagrodę Ministra Kultury i Sztuki za upowszechnienie plastyki (w 1968 roku). Zmarł 1 września 1983.

Piotr Szurek

Urodził się w 1958 w Stęszewie. Studiował w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych w Poznaniu (obecnie ASP) w pracowni prof. Tadeusza Jackowskiego. Dyplom z wyróżnieniem z grafiki uzyskał w 1987

roku. Obecnie jest profesorem w Instytucie Sztuk Pięknych Uniwersytetu Zielonogórskiego i pełni funkcję Dziekana Wydziału Artystycznego, członek Rady Programowej Artoteki Grafiki Biblioteki Uniwersytetu Zielonogórskiego. Zajmuje się grafiką warsztatową, rysunkiem i malarstwem.

Piotr Szurka fascynuje od lat jeden motyw, jeden - w zasadzie – rodzaj ekspresji. Centralnym elementem jest głowa. Są to autoportrety stanów mentalnych autora, a nie jego cech zewnętrznych, wykonane w graficznych technikach metalowych. Wszystkie noszą tę samą tytuł „Autoportret”, który zadziwia widza rodzajem użytej techniki i monumentalnym formatem.

Prezentował swoje prace na wystawach indywidualnych w Paryżu (1990, 1991, 1993, 1996, 1998, 2002, 2004), Luksemburgu (1992, 1997, 2002), Brukseli (1994), Nancy (1994, 2003), Charkowie (2000) i Poznaniu (1989, 1995, 1999, 2000, Espace d' Art. Contemporain „Carre Vauban”, Longwy, Francja (2005), Galerie Pokusa, w Wesbaden – 2006, Muzeum

19

19 Piotr Szurek

Z cyklu „Autoportret”, 2002, technika metalowa mieszana, format 64 x 50 cm

Ziemi Lubuskiej 2007, „Autoportret – grafika, rysunek, malarstwo”, Galeria Grafiki – Biblioteka Sztuki, Instytut Sztuk Pięknych UZ, Zielona Góra 2008, „Z doświadczeń artysty”- wykład, Biblioteka Sztuki, Instytut Sztuk Pięknych UZ, Zielona Góra, Galerie Simoncini, Luksemburg – (2009) oraz na wystawach zbiorowych, w tym na Międzynarodowym Biennale Grafiki w Krakowie (1988), Międzynarodowym Biennale FIAC w Paryżu (1993, 1998), na Triennale Grafiki Polskiej w Katowicach (1994, 1997, 2000, 2006), na Międzynarodowym Biennale Grafiki w Użycach (1997, 1999, 2001), Międzynarodowym Biennale Grafiki w Ljublanie (1999), Art. Paris (2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2006), ST’ ART., Galerie Koralewski – Strasburg (2002, 2004, 2005), Międzynarodowym Triennale Grafiki Krajów Nadbałtyckich w Kaliningradzie (2002), Japon – Pologne, Cent de l’ Art. et de la Technique Japonaise, Manggha – Cracovie 2003, Międzynarodowym Triennale Sztuki, Majdanek 2004, Art. Poznan, Targi Sztuki (2004, 2005), Freiheit und Verantwortung, Universitat der Kunste, Berlin (2005), Hommage a Fabian Cerredo, Galerie Koralewski, Pary. (2005), Triptyque, Angers, Francja (2006),

Międzynarodowy Festiwal Sztuki Graficznej, Sankt Petersburg (2006), Visage ou Portrait?, Galerie Univer, Paris (2007), Trans Grafik, Polish Prints, Galeria Diele – 5 Impact, Tallinn, Estonia (2007), Trans Grafika, Eastern European Print Art., SIPA’07, Hangram Art. Museum, Seul Art. Center, Korea Pld. (2007), Artyści Galerii Nowy Wiek, Muzeum Ziemi Lubuskiej, Zielona Góra (2008), Tożsamość Grafiki, Wschodni Salon Sztuki, Lublin (2008), Graficzny Białystok, Tożsamość Grafiki, Galeria Spodki, Białystok (2008), Współczesna Polska Grafika i Rysunek, Konkurs o Nagrodę im. Daniela Chodowieckiego, Państwowa Galeria Sztuki, Sopot (2008), Poland-Japan, Internationale Grafiek Manifestatie, Galerie Werskade, Hoogezand, (Holandia) (2008), Prelude, preludes..., Galerie Koralewski Prelude, preludes... (2008), Galerie Koralewski, Paryż (2008), Grafika z Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu (2008), Uniwersytet Cluj-Napocca, Rumunia (2008), Tożsamość grafiki, Galeria Profil, Poznań (2008), Le visage qui s’efface – de Giacometti a Baselitz, Hotel des Arts, Toulon, Francja (2008), Die Gegenwertige polnische Zeichnung und Druckgraphik – Wettbewerb um Daniel Chodowiecki – Preis, Akademie

der Kunste, Berlin (2008), ...Corps et ames..., Galerie Koralewski, Paryż (2009), Grafika – My dzisiaj, Galeria Aula, Akademia Sztuk Pięknych w Poznaniu (2009), Grafika Polska – Sztuka i Edukacja, Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych, Pałac Sztuki, Kraków, wystawa towarzysząca MTG w Krakowie (2009), Międzynarodowe Biennale Grafiki – Dry Point, Uzice, Serbia (2009).

Jest laureatem nagród: Nagrody Fundowanej na Międzynarodowym Biennale Grafiki w Krakowie w 1988 roku, Nagrody Regulaminowej i Grand Prix na Triennale Grafiki Polskiej w Katowicach w 1994 roku, Silver Point na Międzynarodowym Biennale Grafiki w Użycach w 1997 roku, Grand Prix na Międzynarodowym Biennale Grafiki w Użycach w 1999, Nagrody Specjalnej na Międzynarodowym Triennale Grafiki w Krakowie w 2000 roku, Nagrody Regulaminowej na Międzynarodowym Triennale Grafiki Krajów Nadbałtyckich w Kaliningradzie w 2002 roku oraz Grand Prix na II Międzynarodowym Konkursie Rysunku, Wrocław 2003 i Stypendium Ministra Kultury w 1988, 2003 roku.

Spis Kalendarium wystaw

artystów tworzących Kolekcje

2 0 0 9

Adamczyk Mirosław (PL)
Andrele Jiří (CZ)
Artymowski Roman (PL)
Bartczak Andrzej (PL)
Bednarczyk Andrzej (PL)
Berdyszak Jan (PL)
Berdyszak Marcin (PL)
Bębenek Andrzej (PL)
Bobrowski Andrzej (PL)
Boczniewicz Mira (PL)
Brzoska Sławomir (PL)
Burlewicz Józef (PL)
Chojnacki Grzegorz (PL)
Cywicki Janusz (PL)
Czarkowski Radostaw (PL)
Czech Piotr (PL)
Domes Katy (CA)
Dudek „Dürer” Andrzej (PL)
Durski Teodor (PL)
Edwards Jim (CA)
Fedro Jerzy (PL)
Fijałkowski Stanisław (PL)
Gajewski Dariusz (PL)
Ganczar Ryszard (PL)
Gieraga Andrzej (PL)
Gołębiak Antoni (PL)
Gryśka Magdalena (PL)
Gustowska Izabella (PL)
Grabowski Jerzy (1933-2004) - (PL)
Haremska Danuta (PL)
Hejnowicz Jerzy (PL)
Horvers Toine (DK)
Hunger Ryszard (PL)
Jackowski Tadeusz (PL)
Janković Jozef (SK)
Jeziorowski Andrzej (PL)
Józefowski Eugeniusz (PL)
Jule Walter (USA)
Kawiak Tomasz (PL)

2 0 0 8

Piotr Szurek – czerwiec 2008: wystawa Rysunek – malarstwo – grafika; wykład Z doświadczeń artysty

Koichi Yamamoto – maj 2008: wystawa Monotypie; wykład Produkt uboczny, Kaligrafia monotypii - warsztat

Kamil Kuskowski – kwiecień 2008: wystawa i prezentacja prac z cyklu Ukrzyżowania; wykład Malarstwo w przestrzeni multimedialnej

Jerzy Hejnowicz – styczeń 2008: wystawa i pokaz grafiki May day; wykład Wewnątrz mgławicy oraz trzeci wymiar grafiki

2 0 0 7

Marcin Berdyszak – październik 2007: wystawa Marcin Berdyszak – Prace; wykład Sztuczny instynkt kultury

Janusz Cywicki – maj 2007: Ukryty wymiar – Wystawa grafiki

Tadeusz Sawa-Borystawski – kwiecień 2007: wystawa Geometrie chaosu; wykład Artystyczna ruletka – porządkowanie przypadku

Mirosław Adamczyk – marzec 2007: wystawa Mirosław Adamczyk – Plakaty

2 0 0 6

Janusz Akermann – grudzień 2006: pokaz grafiki; wykład Linoryt i jego różnorodność

Teodor Durski – październik 2006: pokaz grafiki; wykład Każdej nocy – Każdego dnia

Tadeusz Trepkowski – czerwiec 2006: wystawa i wykład Znaki, symbole, emblematy, autor Janusz Opaska

Marek Kuś – maj 2006: wystawa Marek Kuś, bez tytułu; wykład autorski 20 lat pracy nad jednym problemem

Mirosława Boczniewicz – kwiecień 2006: wystawa z cyklu Nie wszystkie media są transparentne; wykład Zastona jako medium różnych wymiarów w sztukach wizualnych

Andrzej Peptoński – marzec 2006: wystawa i wykład Reprodukcyjne

Andrzej Dudek „Dürer” – styczeń 2006: wystawa i wykład Meta... Korelacje między tradycją a współczesnością

Marek Glinkowski – styczeń 2006: Prawdziwa wystawa i Prawdziwy wykład

Tadeusz Wiktor – styczeń 2006: wystawa i wykład Referat odautorski. Ikonozofia wieczysta

2 0 0 5

Krystyna Piotrowska – październik 2005: litografie i akwaforty z cyklu Artysta w podróży; wykład W odbiciu

Zbigniew Lutomski – maj 2005: Drzeworyty

Andrzej Pietach – kwiecień 2005: wystawa

Rysunki i grafiki z lat 1982 -2003; wykład Wspinanie i sztuka jako kreacja

Andrzej Bębenek – luty 2005: pokaz grafiki Romby; wykład O rombie w mojej sztuce

Elżbieta Banecka – styczeń 2005: prezentacja prac z lat 1998 – 2004 z cyklu Nieczesane z Kyoto wykonane w technice linorytu, drzeworytu i technice własnej

2 0 0 4

Dobiesław Grzegorz Mazurek – styczeń 2004: spotkanie i pokaz grafiki z cyklu Wszyscy moi przyjaciele oraz Nocą przylatują anioły

Andrzej Bednarczyk – luty 2004: spotkanie i pokaz grafiki Legenda o całunach, w które jego ciało nie zawinięto; wykład Życie po życiu grafiki

Mirosław Pawłowski – marzec 2004: spotkanie i prezentacja prac z lat 1999-2003 z cyklu Kamuflaż wykonanych w technice serigrafii; wykład Twarze maski

Ryszard Otręba – kwiecień 2004: spotkanie i pokaz grafiki; wykład Czynniki zmienności percepcji znaku

Jan Pamuła – październik 2004: wystawa Grafiki cyfrowe; wykład Grafika komputerowa i teoria obrazowania komputerowego

Maciej Kurak – listopad 2004: prezentacja grafiki z cyklu Granice z lat 1998 – 2004; wykład Instalacja artystyczna

2 0 0 3

Adam Romaniuk – styczeń 2003: pokaz grafik cyfrowych z lat 2000-2001 z cyklu Powidoki, Karnawał; wykład Druk cyfrowy w grafice artystycznej

Tadeusz Jackowski - luty 2003: prezentacja grafik wykonanych w technice druku wklęsłego; wykład Graficzne przygody z architekturą

Wojciech Müller – marzec 2003: pokaz grafik wykonanych w technice własnej z cyklu Prace 2003; wykład Wprowadzenie do prac 2003

Andrzej Gieraga – kwiecień 2003: prezentacja grafik wykonanych w technikach mieszanych z cyklu Małe formy graficzne od połowy lat 80. do 90. XX wieku; wykład Światło i kolor

Izabella Gustowska – maj 2003: spotkanie i pokaz grafiki z cyklu Trwając wykonanych w technikach mieszanych; wykład, Life is a story

Współczesny drzeworyt ludowy Śląska Opolskiego - lipiec, sierpień, wrzesień 2003 ze zbiorów **Andrzeja Bobrowskiego**.

Ewa Zawadzka – październik 2003: spotkanie i pokaz grafiki z cyklu Opowieści pejzażu z lat 1995-2003 wykonanych w technice druku wypukłego

Marcin Surzycki – grudzień 2003: prezentacja prac wykonanych nieklasycznymi technikami graficznymi; wykład Grafika ekstremalna

2 0 0 2

Andrzej Bobrowski – marzec 2002: spotkanie i pokaz grafik wykonanych w technice drzeworytu; wykład Zapis na pewien sposób rytualny

Jan Berdyszak – kwiecień 2002: spotkanie

i prezentacja grafik z cyklu Passe-Par-Tout z lat 1996-2000; wykład Transparentne grafiki warstwowe

Piotr Szurek – maj 2002: wystawa grafik wykonanych w technikach metalowych z cyklu Autoportret; wykład Naczynie czasu Stanisław Wieczorek – październik 2002: prezentacja grafik komputerowych z cyklu Offsety i Serigrafie

Jacek Papla – listopad 2002: spotkanie i pokaz grafiki wykonanych w technice sitodruku z lat 1970-2001 z cyklu Moje twoje nasze, Rodzina, Szkice norweskie, Wenecja; wykład Sitodruk w przekroju

Kalendarium spotkań

Lidia Gtuchowska – czerwiec 2009: W ramach Festiwalu Nauki, Zielona Góra 2009, wykład 300 lat polsko-niemieckich związków artystyczno-literackich

Alicja Lewicka-Szczegóła – czerwiec 2009: W ramach Festiwalu Nauki, Zielona Góra 2009, wykład Eksploracja problemu światła w instalacji artystycznej

Andrzej Klimczak-Dobrzaniecki – czerwiec 2009: W ramach Festiwalu Nauki, Zielona Góra 2009 wystawa; ... czeskie wiersze... i ... inne...; wykład Kilka uwag o malarstwie i malowaniu

Piotr Szurek – czerwiec 2008: W ramach Festiwalu Nauki, Zielona Góra 2008 wystawa i wykład z projekcją Rysunek – malarstwo – grafika z doświadczeń artysty

Michał Fostowicz-Zahorski – 4 czerwca 2007: W ramach Festiwalu Nauki, Zielona Góra 2007 wykład z projekcją Kod sztuki Williama Blake'a

Leszek Knaflewski – 12 czerwiec 2006: W ramach Festiwalu Nauki, Zielona Góra 2006 wykład z projekcją Rasa z doświadczeń artystycznych z lat 1980-2006

Izabella Gustowska – 7 czerwiec 2005: W ramach Dni nauki, Zielona Góra 2005 spotkanie i wykład z projekcją Sztuka media i nie tylko z cyklu Life is a story

Wojciech Müller – 25 kwietnia 2005: Spotkanie i wykład Moja współczesność

Piotr Rypson – 10 październik 2004: W ramach Dni Nauki, Zielona Góra 2004 wykład z projekcją Książka artystyczna

Piotr Czech – 14 maj 2004: Spotkanie i projekcja filmu animowanego bez końca...

Dokumentację z wystaw i spotkań Biblioteki Sztuki UZ można obejrzeć: <http://www.bu.uz.zgora.pl>

Kolekcję można obejrzeć:
<http://zbc.uz.zgora.pl>

ORGANIZATOR:

Rada Programowa

**Artoteki Biblioteki
Uniwersytetu
Zielonogórskiego:**

Ewa Adaszyńska
Jan Berdyszak
Andrzej Bobrowski
Izabela Gustowska
Leszek Knaflewski
Wojciech Müller
Piotr Szurek
Janina Wallis

Koncepcje wystaw:

Pawet Andrzejewski
Janina Wallis

PATRONI MEDIALNI:

Redakcja

Janina Wallis
j.wallis@bu.uz.zgora.pl
tel.: 0683282969
www.bu.uz.zgora.pl;
www.uz.zgora.pl

Projekt i opracowanie graficzne

Lucyna Andrzejewska
Pawet Andrzejewski

Zdjęcia

Marek Lalko

Kurator

Janina Wallis

Organizator

Biblioteka Sztuki
Uniwersytetu
Zielonogórskiego

Patronat

Rektor Uniwersytetu
Zielonogórskiego
prof. dr hab. Czesław
Osękowski

Patronat medialny

Radio Index,
UZetka,
Miesięcznik Społeczności
Akademickiej
„Uniwersytet Zielonogórski”

SPONSORZY:

BIBLIOTEKA SZTUKI, ARTOTEKA GRAFIKI, KOLEKCJA DZIEŁ ARTYSTYCZNYCH

DOKUMENTACJA I INFORMACJA ARTYSTYCZNA (048) 0683282969, e-mail: j.wallis@bu.uz.zgora.pl

UNIwersytet Zielonogórski
Wydział Artystyczny
Instytut Sztuk Pięknych

I S P

Master Sponsor SMTG

KÄRCHER

